

GOD, DE ENIGE TOEVLUCHT

De barmhartige handelingen van de Heere in Zijn voorzienigheid en genade met wijlen mevrouw Katie Pepler uit Goosey

Dit is de autobiografie van mevrouw Catherine Alice Pepler (beter bekend als mevrouw Katie Pepler of ‘tante Katie’). Mevrouw Pepler wordt door velen liefdevol herinnerd. Ze is op 23 april 1963 overleden in de leeftijd van 79 jaar.

Inhoud

1. Jonge jaren
2. Huwelijk en een groot verdriet
3. Verhuizing naar Goosey
4. Een weg van ziekte
5. God, de enige Toevlucht
6. Charlie de schaapherder
7. Zijn weg, niet die van mij
8. Aardse vreugden verdoffen

Hoofdstuk 1 – Jonge jaren

O, dat de Heere voor onze hele familie datgene wilde doen waarvan ik nederig hoop dat Hij het voor mij gedaan heeft door mij uit de lichtzinnige schare te halen. Ik geloof dat Hij al dit genot voor mij reeds op prille leeftijd bedorven heeft. Wellicht toen ik ongeveer tien jaar oud was. Ik herinner me goed dat ik wenste dat mijn ouders meer op mijn schoolvrienden leken en me mee zouden nemen naar concerten en dergelijke, zoals zij deden. Ik nam me vast voor dat ik hier mijn hart wel aan zou ophalen wanneer ik ouder was. Maar Gods gedachten zijn niet onze gedachten. Met veel genade riep Hij mij een halt toe.

Op de school die ik bezocht, werd een concert georganiseerd, en de onderwijzers drongen erop aan dat ik moest gaan. Ik durfde het niet aan mijn vader te vragen en daarom ging het hoofd van de school bij hem langs. De volgende dag zei mijn vader tegen mij dat ik mocht gaan, maar dat ik het nooit meer mocht vragen. Wat genoot ik van het concert, en hoe ongelukkig voelde ik mij toen er kort daarna opnieuw een werd georganiseerd! Ik keek hoe mijn schoolvrienden erheen gingen. Ik ging naar buiten om mijn gevoelens te verhullen. Terwijl ik de tuin overstak, redeneerde ik als volgt: ‘Was ik maar meer zoals mijn zus en hield ik maar niet van deze dingen. Dan zou ik zoveel gelukkiger zijn.’ Ik meende dat God, aangezien Hij alles kan, dit verlangen weg kon nemen als ik Hem daarom vroeg. Daarom verstopte ik mij achter een berg rommel in de schuur van mijn vader en legde mijn verzoek aan Hem voor. Ik ging terug naar de tuin en onderzocht mijzelf. Was het verlangen er nog steeds, of had God mijn gebed verhoord? Ik ervoer een gevoel van opluchting en ik kon eerlijk zeggen dat ik totaal geen verlangen had om naar dat concert te gaan. Dat eerste verhoorde gebed liet een diepe indruk op mij achter wat daarna nog vele malen herhaald werd. Als de oude berg rommel kon praten, had deze wellicht wel een aantal verhalen te vertellen.

Het moet kort daarna zijn geweest dat ik met mijn ouders naar Grove ging toen de geliefde, oude predikant George Mockford preekte. Zijn tekst was: ‘De uitverkorenen naar de voorkennis van God den Vader, in de heiligmaking des Geestes,’ etc.¹ Het leed geen twijfel dat ik maar zeer weinig begreep van wat hij zei, maar ik voelde dat mijn ogen strak op de lieve man gericht waren als een heilige man Gods. Ik herinner me goed dat ik ernaar verlangde dat ik op een dag dat gezegende ‘iets’ zou mogen bezitten wat hij bezat, en mijn gevoelens kwamen tot uitdrukking in mijn tranen toen dhr. Alfred Belcher hymne 215 opgaf ter afsluiting. Het laatste vers luidt:

---

¹ 1 Pet. 1:2

‘Mag ik een levende steen blijken te zijn
Op de straten van het Salem hierboven;
En helpen om voor de troon te zingen
Van vrije genade en stervende liefde.’

De predikant Mockford verbleef bij mijn ouders en de volgende morgen was het mijn taak om zijn laarzen schoon te maken. Wat voelde dit voor mij als een eer en wat liet ik ze blinken! De geliefde, oude heilige beloonde me met een kus en een cent. Dit was in de tijd dat we in Hanney Mill woonden, waar ik in 1883 geboren werd en waar ik tijdens mijn kinderjaren drie keer door de Heere werd bewaard voor de verdrinkingsdood. Twee keren kan ik me nauwelijks herinneren. Ik was aan het spelen aan de rand van het water dat door het molenrad was gestroomd en viel erin. Terwijl het water schuimend uit het grote rad kwam, overstemde het ongetwijfeld mijn geschreeuw. Mij is verteld dat ik twee keer onder water zank en dat er precies op dat moment een van de langste mannen uit het dorp langsliep over de brug. Hij ging plat op zijn buik liggen en hield mijn hoofd boven water totdat iemand hem te hulp kwam. Toen ik weer bijkwam, lag ik op de bank en stond mijn lieve moeder over mij heen gebogen. Ik herinner me niet veel van mijn moeder, aangezien ze op zevenendertigjarige leeftijd overleed, toen ik zes was. Ze werd bij de Grove Chapel begraven. Bovenop haar kist rustte de kleine kist van de vijf weken oude baby. Wat besepte ik er toen weinig van dat ik de liefde van een moeder was kwijtgeraakt. Maar ik herinner me wel dat mijn aandacht vooral in beslag werd genomen door mijn nieuwe kleding. Wat tieren de zaadjes van trots ook al welig in de vroege kinderjaren! Na twee jaar weduwnaarschap trouwde mijn vader opnieuw en er werd zelden iets over mijn moeder gezegd.

Vele jaren na de dood van mijn moeder voelde ik een groot verlangen om te weten of ze een vrouw met genade was. Ik was ondertussen getrouwd en zelf moeder geworden. Ik verlangde ernaar om te weten of mijn moeder ooit zoveel voor mij gebeden had en zoveel oefeningen met mij had gehad als ik voor mijn nakomelingen. Ik was een maand aan huis gebonden vanwege de griep en deze zaak woog zwaar op mijn gemoed. Ik kwam erachter dat op de rouwkaart de volgende woorden stonden: ‘Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden.’² Dat gaf bemoediging en ik voelde me ertoe geleid om de Heere te vragen om dit te bevestigen door ervoor te zorgen dat de dominee deze zelfde woorden zou aanhalen in zijn verhandeling wanneer ik weer in staat was om naar de chapel te gaan.

---

² Mat. 5:6

Toen bezochten we de kerkdienst in South Moreton. De dominee stond op en gaf precies dit gedeelte op als tekst. Mijn gemoed schoot vol wanneer ik eraan dacht dat de grote God van hemel en aarde acht sloeg op mijn schamele verzuchtingen. De zaak was wat mijn moeder betreft werkelijk afgerond. Wat zorgde dit ervoor dat ik verlangde naar een gezegende verzekering dat mijn onwaardige ziel in dat verbond der genade gevonden mocht worden. Kort na de dood van mijn moeder werd ik naar een tante van haar gestuurd, waar ik mocht doen waar ik zin in had en ik flink verwend werd door haar vier volwassen zoons. Ze had een zeer zachtaardig karakter en ik denk dat zij meer pijn voelde dan ik wanneer ze mij corrigeerde. Maar op een dag, nadat ik heel ongehoorzaam was geweest door bovenop een hele hoge muur te klimmen, zei ze tegen me dat ze me echt een pak slaag zou moeten geven. Ze liet mij in de kamer achter en haalde een stok die ze op de tafel legde. Toen knielde ze neer bij haar oude leunstoel en begroef haar gezicht in haar handen. Ik was een ondeugend kind en ik meende dat dit een goede kans was om de kamer uit te rennen, en daarmee was de zaak afgedaan (zo meende ik).

Veertig jaren verstreken. Mijn lieve, oude tante was al lang in het graf gelegd en ik lag op een ziekbed in het St. Thomas' Hospital, wachtend op een grote operatie. Er leek weinig hoop dat ik daarvan zou herstellen. Het was een ernstige tijd voor mij. Zonden uit het verleden en uit het heden rezen voor mij op totdat ik het gevoel had alsof ik ingesloten zat zonder enige uitweg. De manier waarop ik mijn lieve, oude tante behandeld had, leek heel nadrukkelijk boven de massa van ongerechtigheden uit te steken. Ik leerde de betekenis van alsem en gal kennen;³ mijn ziel herinnert dit zich nog steeds. Wat zou ik er niet voor over hebben gehad om mijn armen om haar heen te kunnen slaan en haar om vergeving te vragen. Genade vormde mijn enige smeekbede op dat ernstige ogenblik, en, gezegend zij Zijn dierbare Naam, de gedaante van de engel van Genade verscheen aan mij en leidde mij tot Jezus, een dierbare, heilige Schuilplaats. Dit was in oktober 1931, een zeer gedenkwaardig jaar voor mij.

Maar mijn gedachten schijnen stil te blijven staan bij mijn jonge jaren. We verlieten Hanney Mill in 1897 en gingen op Garlands Farm wonen. Mijn vader had grote moeite om melkers te vinden en was hier vaak erg bezorgd over, dus beloofde ik dat ik zou leren melken en dat zou blijven doen zolang hij mij nodig had, wat zestien of zeventien jaar bleek te zijn. Ik heb heel wat hoogte- en dieptepunten meegemaakt gedurende die jaren. Hoewel ik niet zou kunnen beweren dat ik me onder de zoekenden in Sion bevond, brachten veel zaken me tot de troon van

---

³ Vgl. Klaagl. 3:19

genade, want mijn pad was niet geheel effen tijdens mijn jonge jaren! Als dat kostbare werk van genade ooit al begonnen was, dan groeide het heel langzaam! Er was een pijnlijke leegte die zoals eb en vloed op en neer bewoog zonder dat er een bevredigende rust gevonden werd in iets hier beneden. Mijn lieve vader was een godvrezende man, maar zijn natuurlijke aard was vaak een beproeving voor degenen om hem heen. Zijn woord was wet voor zijn kinderen, en o wee als we het waagden om tegen hem in te gaan. Kort nadat we naar Garlands waren verhuisd, kreeg mijn broer een relatie met een vriendelijke jonge vrouw die hij in Sussex ontmoet had toen hij bij iemand in de leer was. Hij was behoorlijk jong en de jongedame was iets ouder. Vader verzette zich er vanaf het eerste moment tegen, zonder zich er veel in te verdiepen. O, wat een bittere beproeving was dit voor onze arme broer die voelde dat hij de goedkeuring van de Heere had gekregen en de relatie niet op kon geven. En alleen wij wisten hoe bitter het was voor degenen thuis! Wat werd er die dagen veel tot de Heere geroepen. Ik vroeg Hem of Hij mij er altijd voor zou willen bewaren dat ik het harde karakter van mijn arme vader zou erven, maar of Zijn God mijn God mocht wezen.

Niet lang hierna liep mijn tweede broer van huis weg en enkele dagen liet hij ons in onzekerheid wat betreft zijn verblijfplaats. Uiteindelijk liet hij ons weten dat hij zich op de Atlantische Oceaan bevond, op weg naar Canada. Ik hield veel van mijn broer en was erg bezorgd om hem. Op een dag, toen ik probeerde om de zaak aan de Heere voor te leggen in de oude slaapkamer naast de kaasruimte op Garlands, kwamen deze woorden met zo'n vertroostend, maar ernstig gevoel tot mij: 'Uw schoenen zullen van ijzer en koper zijn; en uw sterkte gelijk uw dagen!'⁴ Wanneer ik terugkijk op de jaren die achter mij liggen, wat is die gezegende belofte mij dan tot steun en troost geweest tijdens andere beproevingen! Wat een zoete regels:

Maar wanneer de weg ruig is
En het bange vlees zou schrikken,
Laat dan Uw belofte en Uw liefde
Mijn hart verblijden en verlevendigen.'

Wat de dierbare Heere begint, zal Hij zeker voleindigen, en ik geloof dat de woorden 'gelijk uw dagen' ook van toepassing zijn op de grote dag van de dood. Dit geeft mij hoop aan het einde van mijn leven. De grootste tegenstander en berover van mijn vrede die ik ooit heb gehad, is het vervloekte ongeloof en de ontrouw die in mijn verdorven en bedrieglijke hart wonen.

---

⁴ Deut. 33:25, Eng. vert.

Hoofdstuk 2 – Huwelijk en een groot verdriet

Een paar jaar nadat mijn broer naar het buitenland vertrok, benaderde mijn toekomstige echtgenoot mij door middel van een brief. Ik overhandigde hem aan mijn vader en, nadat hij erover na had gedacht, zei hij tegen mij dat de toon van de brief hem erg aanstond en de jongeman eveneens. Hij durfde zich er niet tegen te verzetten omdat hij voelde dat het van de Heere was. De woorden van mijn vader waren een grote troost voor mij, aangezien de zaak mij voor een tijd veel zielsworstelingen bezorgde. Ik verlangde er oprecht naar dat de Heere onze Gids zou zijn, want er was een sterke genegenheid tussen ons. Er verstreken zes jaren voor we konden trouwen en mijn zielsworstelingen leken te verflauwen. Ik raakte gewend aan een gelukkige relatie en ik werd opgeslokt door mijn nieuwe geluk. Slechts af en toe werd mijn vrede verstoord door de gedachte aan de verlossing van mijn ziel. We trouwden op 2 september 1915 en tijdens de Kerst daarop nodigde een oom van mij (de broer van mijn moeder) ons uit om een avond bij hen door te brengen. Kaartspelen en het zingen van liederen vormden die avond de belangrijkste bezigheden en ik voelde me totaal niet op mijn gemak. Wat smeekte ik de Heere onderweg naar huis of Hij het innerlijke conflict, 'Ben ik de Zijne, of niet?', op zou lossen. Als ik niet een van de Zijnen ben, waarom, o waarom, kan ik dan niet genieten zoals anderen? En als ik het wel ben, help me dan om er moedig voor uit te komen en me af te scheiden, en laat het een volkomen breuk zijn, want het Woord zegt: 'Gij kunt God niet dienen en den Mammon.'⁵

De daaropvolgende juli werd onze eerste baby geboren. Er waren problemen en mijn leven en dat van de lieve baby hingen aan een zijden draadje. De Heere was ons beiden genadig en daarom noemden we haar Mercy [genade]. Ik geloof dat Hij vanaf dat moment mijn verlangen naar een dierbare Christus verdiept heeft. Tot die tijd had ik gevoeld: 'Geef mij Christus', maar nu werd mijn nood zo dringend dat ik eraan toe moest voegen: 'of ik sterf.' Ik vertelde de Heere dat ik bereid was om alles te dragen wat Hij mij toe wilde schikken als Hij maar zou openbaren dat ik de Zijne was. Wat beseffen we soms weinig waar we om vragen! Onze Mercy groeide op tot een prachtig kind van nog maar zeventien maanden oud. Ze was onze oogappel en ik ben bang dat ze de afgod van onze harten was. Ik geloof dat het in een van de brieven van Samuel Rutherford was dat ik een opmerking las die ik nooit meer ben vergeten. Het had de volgende strekking: 'Laat uw kinderen naast uw hart liggen, maar laat ze niet in het binnenste van uw hart komen. Die plek is voor Jezus alleen.' Een van onze hymnes zegt: 'We kunnen afgoden binnen laten komen, maar we kunnen ze niet verdrijven.' Wat is het ernstig wanneer God komt

---

⁵ Luk. 16:13

en dat doet, want niemand kan Zijn hand weerstaan. Op een dag in december liep ik naar de aangrenzende kamer om een steelplan van het vuur te halen. Het lieve kind liep waggelend achter mij aan en struikelde over het vloerkleed voor de haard. Haar kleine handje raakte het handvat en de pan viel om, waarbij er een gedeelte van de inhoud over haar heen klotste.

Drie nachten die we nooit zullen vergeten, zaten we naast haar en waakten bij haar, en op de derde dag verliet ze ons voorgoed. De verbrande plekken waren goed genezen, maar de schok was te groot geweest. Ik was afwezig, temeer omdat ik het gevoel had dat het aan mijn onvoorzichtigheid te wijten was. Vleselijke redeneringen begonnen hun werk te doen en ik meende dat het nooit gebeurd zou zijn wanneer ik enkel dít gedaan of dát gelaten zou hebben. Ik leek hier niet uit te kunnen komen en ik wist niet hoe ik ooit de lijkschouwing zou kunnen doorstaan die de maandag daarop zou plaatsvinden. Ik voelde ook geen vrijheid om het voor de Heere neer te leggen, want ik voelde me erg schuldig voor God en de mensen.

Er was een vleugje troost wat onze lieve dochter betreft. De dokter had het laken over haar gezicht getrokken toen ze stierf, en nadat hij vertrokken was, sloeg ik het weer open. Wat zag ze er mooi uit, en juist op dat moment leken de woorden in mijn ziel te zingen:

‘Veilig in Jezus’ armen,
Veilig aan Zijn tedere borst.
Daar, gehuld in Zijn liefde,
Zal haar ziel zoet rusten.’

Het scheen alsof ik geloof ontving om zeker te mogen weten dat dit werkelijk zo was. De hoop dat de Heere dit bittere verdriet wellicht zou gebruiken ten goede van mijn ziel bevatte nog een ander vleugje van troost. De volgende dag was het zondag en oom Jakob (haar broer, dhr. Jacob Pocock) kwam op weg naar de kerk langs om zijn meelevens te betonen en daarbij gehoor te geven aan de aansporing om te ‘wenen met de wenenden.’⁶ We zeiden weinig. Het verdriet leek ons de mond te snoeren. Maar net toen hij op het punt stond om te vertrekken, leunde hij tegen de schoorsteenmantel en citeerde het tweede couplet van hymne 261:

‘Het is de Heere; zou ik Zijn wil
Wantrouwen of tegenspreken?
Hij, Die enkel recht kan doen
En altijd rechtvaardig moet zijn.’

---

⁶ Rom. 12:15

Ik kan me niet herinneren dat het me raakte terwijl hij het herhaalde, maar toen hij vertrokken was, leek het voor mij open te gaan als een gat in de donkere wolk. Ik kan niet volledig uitdrukken wat ik in de eerste vier woorden, ‘Het is de Heere’, zag. Maar als ‘het de Heere was’, dan werd alle verantwoordelijkheid van mij afgenomen, want wie zou Zijn hand kunnen weerstaan of tegen Hem kunnen zeggen: ‘Wat doet Gij?’⁷

Mijn natuurlijk verdriet bleef, maar het zwaarste gedeelte van mijn last was van mij afgevallen. Ik herinner me goed dat er enige zoetheid was in de gedachte dat de almachtige God ons in Zijn wonderlijke, neerbuigende goedheid bezocht had (zelfs al was het met een kastijdende roede) en iemand die deel van ons uitmaakte tot Zich genomen had. Ik was Zijn keuze totaal niet waardig en na enige meditatie voelde ik me erg getroost. Ik stond op en kwam in beweging, want er was zoveel te doen. Mijn geest was kalm, terwijl eerder alles in beroering was geweest. Ik was in staat om de kamer klaar te maken voor de lijkschouwing en om deze bij te wonen en alles te vertellen wat van mij gevraagd werd. Slechts één keer kwamen de tranen. Dat was toen onze dokter opstond en zo vriendelijk over mij sprak als een moeder, etc. Er is mij verteld dat er nauwelijks een droog oog te vinden was in de kamer vol mannen. Dit was op de avond voor Kerst van het jaar 1917 en op 26 december legden we onze grootste schat op aarde in het koude graf, maar getroost door een goede hoop dat haar vrijgekochte ziel zich bij Jezus rond de troon bevond. Ik denk dat we in ons verdriet beiden het gevoel hadden dat het licht uit ons leven verdwenen was, om nooit meer terug te keren. Op een middag kort daarna, toen ik even op bed lag te rusten in de langgerekte slaapkamer op Garlands, pakte ik het kleine hymneboek dat we vroeger op de zondagschool van Grove gebruikten. En o, hoe zoet was deze hymne, met name het laatste couplet:

‘Ze is veilig beschut op de plek
Waar de beroering van een wereld als deze aan haar voorbij zal gaan,
Waar ze de overwinning zal behalen voordat ze gestreden heeft,
En in het wit met Jezus Christus zal wandelen!’

Enige tijd gaf de Heere me een zekere mate van onderwerping. Toen leek satan mij in zijn klauwen te krijgen en werd ik wekenlang gekweld door een verschrikkelijk ongeloof en ontrouw. Ik voelde me ongeschikt om in iemands gezelschap te verkeren en was bang dat anderen mijn afschuwelijke toestand konden zien. Ik schaamde me zó, dat ik tegen niemand een woord durfde te zeggen. Het ontnam alle troost uit onze moeilijkheden, want satan (althoewel ik me op dat moment niet realiseerde dat hij het was) fluisterde me in dat haar kleine

---

⁷ Vgl. Dan. 4:35

lichaam in de koude aarde lag en dat het mijne op een dag zou volgen, en dat het daarmee afgelopen was. Dus waarom zou ik me bekommeren over God en religie? Ik kon me maar beter hals over kop in de wereld en haar vermaak storten en alles vergeten. Maar dat kon ik niet, want mijn geweten sprak en het kwaad in mijn hart wakkerde zo sterk aan. Had ik me maar gerealiseerd dat de Heere met mij handelde volgens de wijze van hymne 295: 'Ik vroeg de Heere of ik mocht groeien in geloof, liefde en alle genade,' etc.

In mei, nadat we ons kleine meisje verloren hadden, werd er opnieuw een baby verwacht. Wat was ik bang toen het tijdstip dichterbij kwam! Ik haalde me allerlei dingen in mijn hoofd als gevolg van wat we hadden meegemaakt en het gebed uit de nood dreef me naar de Heere. 'Tot wie of waar zal ik heengaan, als ik me van U af zou keren?' Op 17 mei werd John geboren en ik vormde het bewijs dat de volgende regels waar zijn:

'We zijn angstige schepsels die zich voortslepen,
En vrezen waar niets te vrezen valt.'

Toen hij ongeveer 18 maanden oud was, werd ik ziek en moest ik naar het ziekenhuis. Terwijl ik thuis op mijn bed lag, leken de volgende woorden mij steeds bij te blijven: 'Want dien de Heere liefheeft, kastijdt Hij.'⁸ Ze boden me zowel troost als hoop. Het was de eerste keer dat ik ooit in een ziekenhuis was en mijn omgeving leek al mijn aandacht op te slokken. Hoe ik het ook probeerde, ik kon mijn gedachten niet hoger brengen dan het plafond en ik ging zo hard als een steen de operatiekamer binnen.

O, wat was het anders toen ik weer bij bewustzijn kwam! Hoe dierbaar was mij mijn hemelse Vriend! Ik geloof dat ik enkele ogenblikken leerde wat de dichter bedoelde toen hij hymne 637 schreef:

'Jezus, U bent de enige plek waar ik kan rusten
Van de zonde, de schuld en de angst.'

Ik móést Hem wel hardop prijzen, en ik moest er na die tijd ook smaad om verdragen. Na drie weken keerde ik terug naar huis en hier pauzeer ik even om achterom te kijken en de schakels van Gods voorzienigheid te zien. Reeds enige tijd voordat ik ziek werd, had ik een verlangen gevoeld naar levend brood en ik had de Heere vele malen gevraagd om een pad voor mij te banen om dit te ontvangen. Want alhoewel ik van onze geliefde, oude dominee in Uffington hield, gingen zijn verstandelijke vermogens langzamerhand achteruit. Hoe verdrietig dit

---

⁸ Heb. 12:6

ook was, zijn arme vrouw verging het net zo, en uiteindelijk moesten ze beiden in een psychiatrische instelling worden opgenomen. Maar de jaren waarin de aandoening zich ontwikkelde waren erg moeilijk voor zowel de dominee als de andere mensen. Hij was een zeer zachtaardige en vriendelijke man, en alhoewel hij er nooit om bekend stond dat hij van de waarheid afweek, was het erg moeilijk om naar hem te luisteren.

Ik was heel zwak toen ik het ziekenhuis verliet en onze dokter verbood me om in een ponywagen (die we destijds gebruikten) te rijden op hobbelige wegen zoals de weg naar Uffington. Maar ik mocht wel naar Grove gaan als we op de hoofdweg bleven. Wat was dit een onverwacht antwoord op mijn gebed! Tot na de geboorte van ons derde kind bezochten we de kerk in Grove, waar ik een aantal goede dominees hoorde en naar ik hoop zo nu en dan een paar kruimeltjes mocht oprapen en bemoediging mocht ontvangen. Toen ik sterker werd, gingen we in de ochtenden naar Grove en in de avonden naar Uffington, totdat we in Gods voorzienigheid verhuisden richting South Moreton. We hebben al iets geschreven over hoe de lieve Heere daar met ons handelde.

Hoofdstuk 3 – Verhuizing naar Goosey

22 januari 1948

Ik hoorde neef Caleb (Sawyer) in Uffington preken over de eerste twee verzen van Jesaja 43. Ik was gekomen met het verlangen om verlost te worden van een dood gewicht en ik kwam er zeer bemoedigd vandaan, want ik voelde een goede hoop dat ik in een bescheiden mate wist hoe de weg zou lopen, en dat mijn arme, onwaardige ziel, nadat de smeltkroes haar werk gedaan heeft, zonder een schroeilucht uit het vuur zal komen. Maar o, dat het met de zoete smaak van een geheiligde aandoening mocht zijn die de Heere, de Auteur en Volbrenger ervan, welgevallig is. Mijn neef had het erover dat hij, toen hij de vorige dag via Goring Station reisde, herinnerd werd aan beproevingen en oefeningen van zijn jongere jaren. En dat leidde mijn gedachten terug naar 15 november 1923, naar het donker van de vroege ochtend. Ik verliet ons oude huis in Garlands waar ik sinds 1897 gewoond had om naar een nieuwe verblijfplaats te gaan waar we te midden van volslagen vreemden een boerderij hadden gekocht.

Een paar maanden daarvoor schenen de volgende woorden veel in mijn gedachten te zijn: ‘U zal geen kwaad wedervaren, en geen plaag zal uw tent naderen.’⁹ Maar op die specifieke ochtend, toen ik mijn plek innam in de trein, leek mijn hart met zo’n oprecht verlangen tot de Heere te worden opgetrokken met de woorden van

---

⁹ Ps. 91:10

het gebed van Jabez. Die paar woorden drukten alles uit wat ik voor tijd en eeuwigheid verlangde. Toen ik aankwam op Cholsey Station moest ik overstappen op een aftakking van het spoor dat richting Wallingford liep. Wat was ik blij toen ik een lege wagon aantrof en alleen kon zijn, maar toch niet alleen, want ik voelde dat de Heere mij onder Zijn hoede had en uiteindelijk dat gezegende gebed van Jabez in mijn ondervinding zou vervullen.

Maar helaas, toen we daar nog maar enkele maanden waren, leek het alsof ons alleen maar kwaad overkwam, en na achttien maanden werden we gedwongen om die plek met ons gezin met vier kleine kinderen te verlaten. De Heere voorzag ons van een tussentijdse rustplaats in de buurt van de kleine kerk van South Moreton, waar de zaak der waarheid gepredikt werd. En als ik terugkijk, mag ik geloven dat mijn arme, hongerige ziel daar werd voorzien van levend brood, in het bijzonder onder de bediening van de geliefde predikant Hope. Het werd een heilige plaats voor mij, alhoewel onze uitwendige beproevingen leken toe te nemen. Maar de Heere had zo onmiskenbaar voor dat kleine huis gezorgd, en ik voelde dat ik het niet verlaten kon totdat Hij mijn vaak herhaalde verzoek had ingewilligd en mij ‘werkelijk’ een zegen had gegeven. Toen deze boerderij (Goosey) ons werd aangeboden, was mijn man geneigd om ja te zeggen, maar ik wilde een woord van de Heere Zelf krijgen. Ik sloot me op in mijn slaapkamer en viel in een wanhopige nood op mijn knieën, met mijn Bijbel. Ik zei tegen de Heere dat Hij me de Bijbel moest laten openslaan bij de woorden die Hij Zelf tot mij wilde spreken. De Bijbel viel open bij Joël 2:25-27. Mijn gemoed schoot vol en ik was er heel zeker van dat de Heere wilde dat we zouden verhuizen. Op onze laatste zondag in South Moreton vroeg de geliefde, oude predikant White, die preekte, aan mij waar we van plan waren om naar de kerk te gaan. Ik vertelde hem dat onze toekomstige woning zich tussen Grove en Uffington bevond en dat ik een warme liefde voelde voor beide plaatsen, maar dat we maar niet konden beslissen of een aanwijzing kregen. Hij gaf me het volgende antwoord: ‘Ik heb altijd ondervonden dat je nooit erg de fout in kunt gaan als je de weg van de plicht volgt wanneer je geen aanwijzing krijgt.’ En aangezien de moeder van mijn man nog in Uffington woonde, wist ik dat daar onze plicht lag. Maar de uiteindelijke beslissing werd genomen door de pony die we aanstuurden. Bij de afslag lieten we de teugels los en hij sloeg de weg naar Uffington in. Ongeveer drie weken later hoorde ik dat de een na de ander zich opgegeven had als doopkandidaat, en ik voelde zo’n drang dat ik niet achter kon blijven na al Zijn goedheid ten opzichte van iemand die zo hopeloos onwaardig was. O, wat hield ik in die dagen van deze dierbare Jezus. Het leek onmogelijk dat Hij van mij zou kunnen houden, maar toch werd mijn smeekbede zo vaak tot uitdrukking gebracht in deze regels:

‘Lieve Heere!, kan Uw verzoenende bloed
Zo’n walgelijk ellendige omhullen?
Zou U de last van mijn schuld willen wegnemen
En mij willen zegenen met Uw glimlach?’

Ik werd gewaarschuwd dat het vanwege mijn toestand wijzer zou zijn om te wachten, maar ik was er zo zeker van dat Hij, Die tot nu toe al onze zaken bestuurd had, dit op dezelfde manier zou leiden dat ik ermee door moest gaan.

Maar toen die gedenkwaardige ochtend aanbrak, overviel me toen ik nog maar net wakker was zo’n verschrikking dat ik onder de lakens lag te beven. De afgrijselijke gedachte welke in mij op dat als ik op zo’n koude dag die dwaze daad door zou zetten en door het water zou gaan, ik niet minder dan een moordenaar van mijn ongeboren baby zou zijn. Ik weet niet hoelang deze angstige verzoeking duurde, maar uiteindelijk kwam de dierbare Heere mij te hulp met: ‘Want die Mij eren, zal Ik eren.’¹⁰

O, wat stilde dat de inwendige storm, en ik voelde een grote vrijheid om al het mijne in Zijn genadige handen te leggen. Ik vroeg Hem die ochtend onder andere of ik het kind zou mogen voelen bewegen voor ik als lid in de kerk werd opgenomen, wat diezelfde avond zou gebeuren. Het is vreemd om te zeggen, maar ik vergat dit verzoek, totdat mij net voor de avonddienst gevraagd werd om op een andere plek te gaan zitten voorin de kerk. Toen ik opstond om hieraan gehoor te geven, werd mijn gebed van die ochtend zo onmiskenbaar beantwoord dat het me bijna overweldigde van verwondering, liefde en lof. Het resultaat was dat ik aan de tafel des Heeren plaats kon nemen met een gevoel van nederige vrijmoedigheid.

‘Niet als een vreemdeling of een gast,
Maar als een kind dat thuis is.’

Hoe vaak heb ik sinds die tijd er niet naar verlangd om hetzelfde kinderlijke recht te voelen om aan Zijn tafel te zitten! Maar we moesten de wildernis in, en wat zijn de beproevingen die op ons pad kwamen veel en verscheiden geweest. En als we terugkijken naar de weg waarover Hij ons geleid heeft, durven we dan te zeggen dat Hij ons ooit in de moeilijkheden heeft laten wegzinken? We hopen waarlijk te kunnen zeggen dat omwille van Zijn eer en glorie uit onze bitterste beproevingen de zoetste vertroosting zijn voortgekomen, zodat we, zoals we heel af en toe gevoeld hebben vanuit het diepst van ons hart, niet één ding zouden veranderen. Ongeveer drie jaar na mijn doop kreeg ik een droom die een diepe indruk naliet.

---

¹⁰ 1 Sam. 2:30

Ik meende dat ik heel lichtvoetig over de weiden bij mijn vroegere huis liep. Alles zag er zo mooi uit en in mijn droom voelde ik me heel gelukkig en zorgeloos, totdat ik plotseling voor een trap over een hek kwam te staan die er heel gebrekkig uitzag. Terwijl ik me afvroeg hoe ik er overheen kon klimmen, werd mijn aandacht getrokken door een stem aan de andere kant. Deze was afkomstig van een man die op het gras lag en in iets las wat op een Bijbel leek. Op de een of andere manier klom ik over het hek en bleef staan om te luisteren. Op een heldere, ernstige toon las hij deze woorden: 'Dezen zijn het, die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen, en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams.'¹¹ Ik werd wakker en dacht na over deze droom.

Een paar dagen daarna werd onze jongste jongen, ongeveer drie jaar oud, erg ziek vanwege een longontsteking en kinkhoest. Hij ging steeds rechtop in bed zitten en vocht en gilte in zijn koortsdromen en zakte toen uitgeput terug alsof zijn jonge leven wegebe. Na een van deze verontrustende voorvallen viel ik op mijn knieën naast zijn bed, bijna afgeleid door de angst. De hemel leek van koper en ik kon nergens anders heen. Maar de gezette tijd was aangebroken waarop de Heere zou verschijnen. Die stille, zachte stem fluisterde lieflijk, en o zo vertroostend: 'Dit is het pad van verdrukking dat naar het Koninkrijk leidt, waar Jezus is.' Ik kan mijn gevoelens niet onder woorden brengen, maar ik zei tegen deze dierbare Vriend: 'Het Koninkrijk dat ik zoek, is het Uwe. Laat dan de weg die ernaartoe leidt, de Uwe zijn.' Ik voelde me verenigd met Zijn weg, hoe die ook zou mogen zijn, zelfs als ik ons lieve kind zou moeten opgeven. Vanaf die tijd begon hij beter te worden. Hij had heel snel gewicht verloren, maar nu kwam hij net zo snel weer aan. Soms kijk ik terug op deze tijden van benauwdheid en zeg: 'Heere, hoe zit het met de vele inwendige tranen die over de onsterfelijke zielen van onze nakomelingen worden vergoten?' Wat zijn we hulpeloos in deze zaken! Op 2 april werd hij eenentwintig jaar. Afgelopen december was het eenentwintig jaar geleden dat ik in Uffington met deze ongeboren baby in het doopwater onderging. Wat een zielsworstelingen, wat een smeekbeden werden er opgezonden of hij een kind van genade mocht blijken te zijn! Hoe lang, o Heere, hoe lang? 'Zal ik voor altijd worden vergeten, als iemand waar U geen acht op slaat?'¹² We proberen het en bidden dat de oneffenheid van de weg ons niet zal vermoeien. De 76^e hymne verwoordt nog altijd de weg die God met zondaren houdt.

'O, geef hem het oor van Samuël.
Een geopend oor, o Heere,

---

¹¹ Openb. 7:14

¹² Vgl. Ps. 13:2

Dat levend is en zich haast om acht te geven
Op elk gefluister van Uw Woord.
Opdat hij net zoals Samuël,
Uw roep beantwoordt en U boven alles gehoorzaamt.’

Een van de bittere ingrediënten van deze beker van smart is dat er soms uitnodigingen komen om naar ijdelheidskermissen te gaan van sommigen die onder het geklank van de waarheid zitten en de oproep hebben gehoord ‘om uit te gaan en zich af te scheiden.’¹³ Deze dingen veroorzaken rouw in Sion.

‘Wanneer Uw dierbare zaak zo wordt onderdrukt,
Kan mijn belaste ziel geen rust krijgen.’

Lieve Heere, we verlangen ernaar om te bidden of U met medelijden neer zou willen zien, Goddelijk berouw zult geven en ons allemaal in de gezegende ervaring van de hymneschrijver wilt doen delen:

‘Laat anderen hun armen uitstrekken als de zee
En de hele kust omvangen;
Ik verlang er enkel naar
Om Uw aangezicht te mogen zien.’

Hoofdstuk 4 – Een weg van ziekte

We verhuisden in 1925 naar Goosey en ik was wellicht twee jaar lid van de gemeente in Uffington toen ik op een zeer donkere weg leek te geraken. Ik kon van binnen geen bewijs van leven ontdekken, pas opgedane schuld leek mijn last dagelijks groter te maken en het gevoel dat ik me met een inbeelding bij Gods volk had gevoegd, veroorzaakte een aantal bittere gedachten. Terwijl ik in deze radeloosheid verkeerde, werd John erg ziek van de griep. De dokter zei dat hij veel zorg nodig had. Ook alle kinderen werden ziek, evenals het jonge meisje dat me hielp om voor hen te zorgen. Ik voelde me ook ziek, maar het ergste van alles was dat ik me alleen voelde. Steeds rees de vraag in mij op: ‘Waar is nu uw God?’¹⁴

Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet.¹⁵ We werden uit deze tijdelijke moeilijkheden verlost, maar ik kreeg geen verlichting van mijn zielenlast, totdat op een ochtend deze woorden in mijn gedachten kwamen en daar een aantal dagen bleven hangen: ‘Ik heb een geopende deur voor u gegeven, en niemand kan die

---

¹³ Vgl. 2 Kor. 6:17

¹⁴ Vgl. Ps. 42:4; Ps. 115:2

¹⁵ Hoogl. 3:1

sluiten.¹⁶ Ik overpeinsde deze woorden maar kreeg er geen licht over, totdat ik laat op een avond erg ziek werd en het rond middernacht nodig werd om een dokter te laten halen. Mijn arme John was zo van streek omdat hij mij alleen moest laten. Maar zodra hij vertrokken was, leek het alsof die wolken van donkerheid die me zo lang omringd hadden, vaneenscheidde en een geopende deur onthulden, de deur van genade. De weg naar de troon van genade werd duidelijk aangewezen. De deur was open, en dat voor mij, die zo onwaardig ben. Er straalde een licht uit, en terwijl ik op mijn bed lag, viel het licht op mij, en o, wat voelde ik een vrede en stille vreugde bij de gedachte dat Jezus mij kende en om mij gaf. Al mijn moeilijkheden, tijdelijke en geestelijke, waren verdwenen, en voor een tijd voelde ik dat ik kon zeggen: 'Mijn Heere en mijn God.'¹⁷ De tranen vloeiden rijkelijk, tranen van verdriet over mijn zonden en tranen van vreugde omdat Hij op zo'n manier acht wilde slaan op iemand zoals ik. En o, hoe overvloedig voorzag Hij in onze behoeften door ons aardige vrienden te geven die ons hielpen in onze problemen!

Wat kan deze wereld beneden bieden in vergelijking met Jezus' liefde. O, wat is Hij een goede God voor ons geweest als we terugkijken op de afgelopen jaren, en wat is kastijdende roede nodig! We werden gezegend met zes jongens; de jongste werd geboren in 1930. Op de ochtend van de dag waarop hij geboren werd, maakte een stukje op de kalender een diepe indruk op me: 'Neem dit knechtje heen, en zoog het mij.'¹⁸ Het ontlokte me de smeekbede of dit een kind van genade mocht zijn.¹⁹ Hij is nu achttien en ik durf te hopen dat ik soms een teer blaadje, een kleine knop zie. Als dat zo is, lieve Heere, geef het dan water en zorg ervoor dat het groeit en nederwaarts zal wortelen en opwaarts vrucht zal dragen.²⁰ Wat zou dat een lieflijk gezicht voor mij zijn. Toen hij geboren werd, was hij een arm, mager en geel uitzienend kleintje en baarde ons veel zorgen. Toen ik op een ochtend aan het werk was, kwam het couplet uit hymne 708 zo krachtig in me op:

‘Wees volledig van Mij afhankelijk;
En overweeg niet om uw waardeloze plannen
Te vermengen met de Mijne,
Maar durf niets te wezen.’

---

¹⁶ Openb. 3:8

¹⁷ Joh. 20:28

¹⁸ Ex. 2:9

¹⁹ Dit gebed is verhoord. Deze zoon is nu deacon (vergelijkbaar met ouderling) in de chapel van Uffington.

²⁰ Vgl. 2 Kon. 19:30; Jes. 37:31

Hierdoor kreeg ik de indruk dat er nog meer moeilijkheden in het verschiet lagen, en dat bleek ook zo te zijn. Maar te midden van deze moeilijkheden boden deze woorden me zo nu en dan een wonderlijke schuilplaats en troost. Binnen twee maanden na de geboorte van deze lieve jongen bracht de Heere me in een oven van beproeving. Mijn rechterarm en hand werden bijna onbruikbaar door een zenuwontsteking en daarna kreeg ik een chronische blindedarmontsteking met verschillende complicaties. Ik had het jarenlang in een milde vorm gehad, maar nu kwam het in een ernstige fase. O, wat leed ik een kwellende pijn in die dagen! Onze dokter injecteerde me met morfine en liet mij per ambulance een reis van 15 mijl afleggen naar de Oxford Infirmary, waar ik onmiddellijk werd klaargemaakt voor een operatie. Maar toen de hoofdchirurgen mij zagen, kwamen ze tot de conclusie dat het voor hen een grote verantwoordelijkheid zou zijn. Aangezien de pijn wat gezakt was, wilden ze me onder observatie houden. Uiteindelijk stuurden ze me naar huis omdat het ongeneeslijk was. Maar die eerste twee weken in het ziekenhuis zal ik nooit vergeten.

Toen ik thuis op bed lag, had ik me erg getroost gevoeld door de woorden: ‘Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij.’²¹ Tijdens die afschuwelijke reis leken ze als het ware een pilaar te vormen terwijl de ambulance over de trambanen van Grove Street hobbelde. Ik voelde me heel ziek en de chauffeur bracht de ambulance tot stilstand. Zowel zij als ik voelden aan dat het einde gekomen was, en o, hoe zoet ondersteunden deze woorden mij! Maar zodra ik in het ziekenhuis een plek gekregen had, begon er een soort verwarring te ontstaan in mijn geest. Ik probeerde te bidden, maar het werd mij ingefluisterd dat ik daartoe geen volmacht had, dat ik wel een belijder was, maar geen bezitter. Waarom bespote ik God en stapelde zo zonde op zonde? Waar zou ik een nimmer eindigende eeuwigheid doorbrengen? Slapen was onmogelijk. Zonder deel aan Christus en zonder bedekking leek mijn schuldige ziel open te liggen voor een heilig God, zonder Middelaar, zonder Toevlucht. Ik, die verlangd en gehoopt had om in de hemel te komen, was gedoemd om de Koning nooit in Zijn schoonheid te aanschouwen. Ik zal de zielsangst nooit ten volle kunnen beschrijven. Iedereen om mij heen kon zien wat een walgelijk persoon ik was.

Drie ochtenden lang kocht ik een krant om mijzelf erachter te verschuilen en uit het zicht te blijven. In deze toestand lag ik verschillende dagen. Toen, op een avond, verscheen satan in een zeer vreselijke gedaante net buiten de glazen deuren tegenover mijn bed. Ik kon mijn lichaam niet bewegen vanwege de pijn van mijn klachten, maar nu werden mijn ledematen stijf en ik was er zeker van dat hij

---

²¹ Ps. 23:4

wachtte om mijn ziel te ontvangen. Een vriendelijke verpleegster probeerde me te troosten, maar ik vertelde haar dat ik voor eeuwig verloren was. Ik vroeg haar om het laken over mijn hoofd te trekken zodat ik uit het zicht onttrokken werd. En toen, hoe kan ik de verschrikking omschrijven toen satan aan de rand van mijn bed verscheen? De geur en atmosfeer van het kwaad zal ik nooit kunnen vergeten. Wat leken deze woorden mij te bespotten die eerder zo'n troost waren geweest, met name de woorden: 'Want Gij zijt met mij.' Het scheen alsof ik urenlang in deze toestand verkeerde. Toen kwamen er twee verpleegsters die mijn bed onmiddellijk bij de glazen deuren vandaan haalden. Daarna werd ik iets rustiger, maar ik durfde niet te slapen, alhoewel ik een week lang niet had geslapen. Ik voelde me onder Gods toorn liggen en kon evenmin naar Hem toegaan als een kind naar een strenge ouder.

Ik weet niet hoe ik door de volgende dag ben gekomen, maar toen het richting de avond ging, werd ik me bewust van de buitengewone opwinding onder het personeel. Men vertelde mij dat om 7 uur het nieuwjaarsbal zou beginnen en de patiënten zouden de muziek kunnen horen. Wat voelde het alsof ik me van binnen en van buiten in een poel van verderf bevond en ik dacht: 'Dit is het gezelschap waar ik voor eeuwig in zal moeten verkeren in de hel.' Toen weldid in wanhopige nood die uitroep in mij op: 'Ik zal tot den koning ingaan. Wanneer ik dan omkom, zo kom ik aan Zijn voeten om.'²² Ik smeekte om rust te mogen vinden in de slaap. Ik ben na die tijd heel blij geweest dat de Heere me bewaarde voor een geest van opstand tegen Zijn heilige majesteit. Nee, ik had geen harde gedachten over God. Ik voelde dat Hij rechtvaardig was en als de pottenbakker recht had om met de klei te doen wat Hij wilde.

Het volgende wat ik mij herinner, is dat ik in de verte het geluid van zachte muziek hoorde. Ik vroeg waar het van afkomstig was en de verpleegster antwoordde: 'Je hebt heerlijk geslapen, lieverd, zes uur lang. En nu denk je dat je wakker geworden bent in de hemel en naar de engelen luistert, maar het is de laatste muziek van het bal.' Onmiddellijk rees de vraag in mij op: 'Zal ik die heerlijke plaats ooit bereiken?' Maar vanaf dat moment werd mijn geest geleidelijk helderder. Wat voelde ik mij opgelucht dat ik niet in de hel was. Maar verder dan dat kon ik niet komen. Het was een ontzettende schok voor mij geweest en het leek alsof mijn kleine beetje hoop door de werveling was opgeslokt. O, wat voelde ik me dankbaar en, naar ik geloof, ernstig verootmoedigd toen ik die glazen deuren passeerde om in de auto te stappen die me naar huis bracht. En o, wat een vreugde om weer bij mijn dierbaren te zijn! Ons bescheiden huis leek wel een paleis.

---

²² Vgl. Est. 4:16

Maar wat droeg ik op de achtergrond een last met mij mee. Ik kon me niet langer als een huichelaar blijven gedragen door aan de tafel des Heeren plaats te nemen tussen Zijn volk en het voelde alsof het enige mijn enige optie was om de hele zaak eerlijk aan onze deacons²³ voor te leggen. Maar de tijd van mijn verlossing die door de dierbare Heere was vastgesteld, was nabij. De eerste ochtend dat ik thuis was, kwam er met de post een tijdschrift dat op mijn bed werd gelegd. Ik pakte het beet met de gedachte: 'Je weet het maar nooit.' Ik zag de handtekening van Harry Patterson onder een brief staan waar boven stond: 'Wie zal de mogendheden des HEEREN uitspreken?'²⁴ Ik begon te lezen. Hij citeerde heel hymne 917: 'Houd op, o gelovige, houd op met treuren.' De beste omschrijving die ik van mijn gevoelens kan geven, was dat het leek alsof Zijn liefde (die veel kostbaarder is dan alle aardse liefde) zich om mij heen wikkeld terwijl ik verder las, totdat ik kwam bij: 'Uw strijd zal eindigen in triomf, het zal wel met u gaan.'

Het klinkt aanmatigend voor iemand zoals ik, maar ik zeg het tot Zijn eer en heerlijkheid: ik geloof dat ik iets voelde van wat de arme verloren zoon ervoer toen zijn vader hem om zijn hals viel en hem kustte. Het volgende couplet was al net zo zoet. Het verzekerde me van wat de Heere voor mij geweest was, 'Een vurige muur'. Want al mijn vijanden hadden mijn leven niet mogen aanraken, mijn leven waarvan ik hoopte en op dat moment geloofde dat het met Christus in God verborgen was.²⁵ O, wat bevat het derde couplet een gezegende belofte voor de toekomst! Ik kan niet in woorden uitdrukken wat het voor mij betekende (het heeft geen zin om het te proberen), maar ik wilde niet dat er iemand in mijn kamer kwam om mijn vreugde te onderbreken. De Heere had bepaald dat er hierna lange maanden van lijden zouden volgen, maar Hij liet nooit meer toe dat ik opnieuw zo diep wegzonk wat mijn ziel betrof. In minder dan zes weken was ik terug in het ziekenhuis vanwege een zeer acute aanval en andere complicaties. Mijn leven hing aan een zijden draadje en er waren momenten waarop ik me te ziek voelde om mijzelf te bekommeren om de ernstige toestand waar ik mij in bevond. Wat was dit een grote beproeving voor mij toen ik weer wat opknapte.

Een lieve, trouwe, oude vriend kwam me opzoeken en stelde de vraag: 'Hoe voel je je, mijn lieve vriendin, bij het vooruitzicht dat je je lieve man en de kleintjes zult verlaten?' Ik zei: 'Dat moet je me niet vragen, ik durf er niet over na te denken.' Maar o, wat bezorgde deze opmerking me de vier of vijf dagen daarna veel zielsworstelingen. Ik kon alleen maar smeken of de Heere mij wilde sparen zodat

---

²³ Bij de Strict Baptists wordt met deze term een ambt bedoeld dat vergelijkbaar is met onze ouderling.

²⁴ Ps. 106:2

²⁵ Vgl. Kol. 3:3

ik mijn kracht weer terug zou krijgen, de kracht van hoop, liefde en genade, voor ik heen zou gaan en er niet meer zou zijn.²⁶ Maar in plaats daarvan leek de oven heter te worden en de zondag brak aan, en wat voor een zondag! Mijn medepatiënten (we lagen met zijn zessen op een kleine zaal) waren geobsedeerd door drie dingen: ‘De Vaarwedstrijd van Oxford en Cambridge,’ ‘De Grote Nationale Paardrace’ en ‘De Grote Ierse Loterij’. De kranten ritselden van de ochtend tot de avond en het leek meer dan ik verdragen kon. De oordopjes van de radio lagen op mijn bed. Ik had altijd veel vooroordelen gehad over de radio en zag het als een van de verleidingen van de satan. Maar ik meende dat zelfs dit beter zou zijn dat al die geluiden. Dus ik deed één oordopje in en onmiddellijk begon die prachtige hymne: ‘Als ik het wond’re kruis aanschouw.’ Elk woord was zo duidelijk en ik ben ervan overtuigd dat mij het geloof gegeven werd dat

‘Hij zuchtte aan het hout voor misdaden die ik had begaan.
Wonderbaarlijk medelijden, ongekende liefde en onbegrensde genade.’

Ze zongen ook een vers dat niet in ons hymneboek staat, maar het vormde het hoogtepunt van mijn gevoelens. Sinds die gedenkwaardige avond ben ik altijd van mening geweest dat die hymne te vroeg ophoudt en de dankbaarheid weglaat van de arme zondaar voor

‘Zo’n wonderlijke, zo’n goddelijke liefde die
Mijn leven, mijn liefde en mijn alles opeist.’

Het voelde alsof ik boven mijn omgeving uitgetild werd naar een sfeer van vrede en rust. De volgende ochtend vroeg ik naar mijn hymneboek en de verpleegster pakte er een uit mijn kastje dat de vorige dag door een bezoeker was achtergelaten. Het was het boek van David Denham, een onbekende voor mij. Maar niet lang. Ik opende het bij een gezegende hymne die heel sterk overeenstemde met mijn gevoelens van die ochtend:

‘Ben ik gezegend met Jezus’ liefde?
Zal ik boven bij Hem wonen?
Zal de vreugdevolle tijd aanbreken
Waarin ik de hemelen mijn thuis zal noemen?’

Wat bevestigde dit de vreugde van de avond ervoor, en wat heb ik vanaf dat moment veel van dat boek gehouden. Ik hoop dat het niet aanmatigend van me is om te zeggen dat uit mijn bitterste beproevingen mijn meest uitgelezen zoetheid is voortgekomen. Ik werd opnieuw naar huis gebracht en stortte binnen twee

---

²⁶ Vgl. Ps. 39:14

maanden weer in. Binnen een paar uur voelde het alsof elke hartslag mijn laatste kon zijn. De dokter zei dat als hij drie minuten later was gekomen, het te laat zou zijn geweest. O, de goedertierenheid en de tedere barmhartigheid van een genadige God! Ik was half bij bewustzijn, maar terwijl mijn man haastig de kamer uit werd geleid, ervoer ik het zoete gevoel dat ik de Heere bij mij was en mij beschutte onder Zijn vleugel, zoals een hen haar kuikens vergaderd, verborgen in die kloof van de Steenrots, de Rots Christus Jezus!²⁷ Hardop zei ik, zo goed als ik spreken kon: 'Ik sta op Christus, de vaste Rots.' Diezelfde middag werd ik geïnjecteerd en naar het ziekenhuis gestuurd en ik werd vreselijk ziek. Ik besepte heel goed dat de dokter niets meer kon doen, maar na zo'n zoete tijd voelde ik dat al mijn zorgen in Zijn handen lagen.

'Een andere Toevlucht heb ik niet.
Mijn hulpeloze ziel (en lichaam) kleeft U aan.'

Na een tijd begon ik me beter te voelen. Toen vertelde mijn dokter me dat mijn behandeling hem zorgen baarde, aangezien de chirurgen in Oxford geweigerd hadden om de verantwoordelijkheid op zich te nemen om mij te opereren. Hij wilde graag dat ik bij een specialist aan Harley Street langs zou gaan om te proberen om mij in het St. Thomas' Hospital in Londen te laten opnemen. Dit bracht bij mij veel zielsworstelingen teweeg. Al de hulp van mensen was ijdel gebleken en ik verlangde naar geloof om alleen op de Heere te vertrouwen. Als ik terugkijk, zie ik hoe wonderlijk Hij in onze moeilijkheden voor ons heeft gezorgd. Ik werd naar huis gestuurd en onze dokter zette alles in gang om ervoor te zorgen dat ik naar Londen kon gaan. De Heere leek alle obstakels uit de weg te ruimen. Ik had me veel zorgen gemaakt over de financiën, aangezien we het in die jaren behoorlijk moeilijk hadden.

Wellicht wordt dit in de komende jaren door mijn lieve jongens gelezen. Als ze moeilijke tijden doormaken, zou ik tegen hen zeggen: 'Leg het in gebed voor de Heere neer.' Want niets is zo groot en niets is zo klein dat Hij het niet zou opmerken. Op een dag belde onze dokter op en vroeg me om al mijn zorgen voor hem bloot te leggen. En de lieve Heere gebruikte hem als een middel om al mijn zorgen op financieel gebied weg te nemen. Ik was bang dat een operatie wellicht honderd pond of nog meer zou kosten. Maar in plaats daarvan bleek zeven of acht pond genoeg te zijn om alle kosten te dekken, inclusief het bezoek aan Harley Street. Toen de laatste regelingen werden getroffen, belde er een aardige vriend en bood aan om me in zijn auto naar Londen te brengen. Ik voelde me diep geraakt door zijn vriendelijkheid. Terwijl ik voor het raam stond en zijn auto over de weg

---

²⁷ Vgl. Ps. 91:4; Mat. 23:37; Luk. 13:34; Hoogl. 2:14; Ex. 33:22

aan zag komen rijden, probeerde ik mijn hart in dankbaarheid op te heffen voor deze nieuwe blijk van liefdevolle goedheid van de Heere. Toen kwam Zijn woord met kracht tot mij: 'Ik zal u voorgaan naar Galilea.'²⁸ Enkele ogenblikken voelde ik me behoorlijk overweldigd. Het leek al mijn kracht weg te nemen en ik zonk neer op een stoel, bereid om geleid te worden waarheen de Heere ook maar wilde:

'Heere, neem mijn hand, zoals U gezegd hebt.
Niet één hand, maar mijn beide handen,
Zodat ik me niet met de andere
Aan iets van deze aarde zou vastklemmen om hulp.'

Tijdens die rit, en vooral onderweg van Harley Street naar Westminster, leek de Heere die dierbare belofte steeds opnieuw te doen. Voor ik wegging, had de dokter me verschillende adviezen gegeven. Eén zaak die hij me op mijn hart gedrukt had, was dat ik mijn laatste hoop om in leven te blijven zou vergooien als ik weigerde om geopereerd te worden wanneer de röntgenfoto problemen aan het licht zou brengen. Maar als er niets uit zou komen (wat al eerder gebeurd was) en ze mij zouden willen opereren om me te onderzoeken, dan adviseerde hij me om 'me er met hand en tand tegen te verzetten', aangezien hij ervan overtuigd was dat ik het niet zou overleven. Nou, na drie dagen in het ziekenhuis waarin twee röntgenfoto's werden gemaakt en er veel artsen langskwamen, vertelden ze me dat mijn probleem niet aan het licht gekomen was en dat ze me alleen nog maar konden opereren en onderzoeken. Dat was een schok, want de specialist had drie keer tegen mij gezegd dat er niet geopereerd zou worden. Het nieuws werd me rond acht uur 's avonds verteld. De operatie zou de volgende dag plaatsvinden en mijn man moest worden gehaald. 'Ik was verstomd, ik deed mijn mond niet open, want Gij hebt het gedaan.'²⁹

Mijn bed stond zo dat ik uitkeek op de wijzerplaat van de Big Ben (de klok op het parlamentsgebouw). Het was kwart voor negen. Wat doemde er een ernstige vraag voor mij op! O, waar zou ik een eindeloze eeuwigheid doorbrengen, wellicht morgenavond om deze tijd? Wist ik er werkelijk en wel echt iets van nadat ik (naar ik hoopte) de laatste tijd zoveel van de goedertierenheid en tedere genade van de Heere had mogen genieten? Wat wist ik weinig over Hem! Mijn zonde leken op te rijzen en aan te wellen als een steeds groter wordende zee. Ik voelde me aan alle kanten ingesloten. Op dat moment moest ik weer terugdenken aan de onvriendelijke manier waarop ik in mijn jeugd mijn arme, oude tante behandeld had. Al mijn vertroostingenvloegen en er blijft niets over, alhoewel ik het niet

---

²⁸ Mat. 26:32

²⁹ Vgl. Ps. 39:10

allemaal op kon geven. Na een tijdje kwam het ene na het andere in mijn herinnering op, en ik was in staat om als het ware een kleine hand van geloof uit te steken en me vast te klampen, totdat ik voelde dat er enige troost begon te vloeien en ik enige vrijmoedigheid kreeg om tegen de Heere te zeggen: ‘Gij hebt het gezegd.’ En toen nam Hij alle hindernissen weg met het tweede couplet van hymne 259:

‘Waarom zou ik terugdeinzen voor Uw bevel,
Van U, Wiens liefde mijn vrees verbiedt?
Of waarom zou ik beven voor de genadige hand
Die mijn tranen afwist?’

Ondanks de waarschuwing van onze dokter wist ik dat het de weg van de Heere was dat ik in zou stemmen met die operatie. Mijn arme man was er erg door van streek, maar ik geloof dat ik enigszins mocht leren wat de woorden betekenen: ‘Als Hij van vrede spreekt, wie kan er dan moeilijkheden veroorzaken?’ Zijn goedheid ging werkelijk aan ons voorbij,³⁰ zelfs in de kleine zaken, waarvan een in het bijzonder bij mij opkomt.

Ik had gezien hoe anderen naar de operatiekamer gebracht werden. Onze medepatiënten probeerden ze op te beuren (zo noemden ze het) met allerlei grapjes en vrolijkheid. Maar ik voelde dat ik dat niet kon verdragen en ik vroeg de Heere om dit voor mij op te lossen. En dat deed Hij, op een heel onverwachte manier. Toen al de voorbereidingen getroffen waren, zei de zuster tegen mij: ‘Nu, lieverd, je bent helemaal klaar. Wil je dat ik de schermen weghaal? Of geef je er wellicht de voorkeur aan om in stilte alleen te zijn?’ Die onbeduidende gebeurtenis raakte me. Het leek te zeggen dat Zijn oog op mij was, dat Zijn oor voor mij geopend was.³¹ Wat voelde ik me volkomen onwaardig terwijl ik onopgemerkt langs de anderen uit die zaal en over de brede gangen richting de operatiekamer werd gebracht. De taal van mijn hart was:

‘Als een schuldige, zwakke en hulpeloze worm
Stort ik me in Uw vriendelijke armen.
Wees Gij mijn kracht en gerechtigheid,
Mijn Jezus en mijn alles.’

Toen ik weer bijkwam, was Hij zo dierbaar voor mij! Voor ik kon spreken, verlangde ik ernaar om het uit te jubelen met de woorden: ‘Loof den HEERE, mijn

---

³⁰ Vgl. Ex. 33:19

³¹ Vgl. Ps. 32:8; 1 Petr. 3:12

ziel, en al wat binnen in mij is, Zijn heiligen Naam.³² En wat was het een teleurstelling toen ik weer volledig bijkwam! Ik had Hem lief. Ik verlangde ernaar om bij Hem te zijn. Ik deinsde terug voor de beproevingen die voor mij lagen en smeekte om onderwerping om Zijn tijd af te wachten. Op een avond kort erna voelde ik mij heel moe en vol van zelfmedelijden toen de regels van het zesde couplet van hymne 872 zo zoet in mij opkwamen:

‘Prijs daarom Zijn kastijding,
Als het voorrecht van een heilige.
Het harde hart veracht het,
En het zwakke hart bezwijkt eronder.’

Wat verbrak dat me, en wat voelde ik me onwaardig om in de zegeningen van de heiligen te mogen delen, om iemand te zijn die het eigendom van God was en door Hem geliefd werd! Ik verstopte mijn hoofd onder de lakens en huilde om de genade te loven die ik gevonden had. Ik herinner me nog een lichtpunt. In dat ziekenhuis hadden ze een ochtend- en een avondgebed. Het is heel fijn om enige uiterlijke eerbied te zien, maar wat is er een groot verschil tussen een vormelijke verering en het voelen dat Hij dierbaar is. Een arme vrouw die tegenover mij op een bed lag, stuurde me een bericht om te vragen of ik die avond bij haar wilde komen zitten wanneer ik vóór mijn operatie uit bed zou mogen. Ik was blij om te gaan en verwachtte niets anders dan een praatje over onze klachten, het gebruikelijke gespreksonderwerp in het ziekenhuis. Maar zodra dit voorbij was, keek ze me recht aan en zei: ‘Maar wat is al mijn pijn vergeleken met wat de Heere Jezus geleden heeft om mijn zonden weg te nemen?’ Dit verraste me zeer. Die gezegende naam was geen formaliteit; de blik op haar gezicht, de prangende vraag, leek te zeggen: ‘Heb je Hem lief?’ En mijn antwoord was: ‘Heb jij de Heere lief? Hij is mij erg dierbaar.’ Ik denk niet dat ik die avond ooit zal vergeten, evenals de vreugde die ik ervoer (en ik geloof zij ook) omdat ik een metgezel gevonden had voor wie de Naam van Jezus zoet was. We huilden samen, want ze had de Heere drie weken lang gevraagd om haar een van Zijn kinderen tot een metgezel te sturen. Toen ik de zaal op werd gereden, voelde ze dat de Heere op het punt stond om haar verzoek in te willigen. Daarom observeerde ze me voordat ze me liet komen.

Wat miste ik haar toen ik naar huis werd gestuurd en zes maanden later werd ze geroepen om voor eeuwig bij de Heere te zijn. Dat geloof ik zeker. Haar man schreef me en vertelde me een aantal details over haar laatste dagen. Ze smeekte hem om niet voor haar herstel te bidden, zo sterk verlangde ze ernaar om te gaan. De aardige vriend die me naar Londen gebracht had, kwam me ophalen en na

---

³² Ps.

verloop van tijd kwam ik weer op krachten en was ik in staat om met Zijn lieve volk op te gaan naar Zijn aardse voorhoven. Ik had het gevoel dat geen enkele andere hymne in het boek beter bij me paste dan nummer 699:

‘Heere, wij aanbidden U
En verlangen ernaar om te getuigen
Van Uw ongeëvenaarde goedheid
En onze eigen onwaardigheid.’

Maar we waren nog niet aan het einde van onze beproevingen gekomen en ik voelde vaak hoe waar de hymne was waarin staat:

‘Elke dag ziet hij nieuwe moeilijkheden
En vraagt zich af waar het zal eindigen.’

Op de boerderij leden we veel verliezen onder het vee en het leek erop alsof alles tegen ons was. We konden de huur niet langer betalen en het leek ons juist om op zoek te gaan naar een kleinere boerderij. We gingen bij verschillende boerderijen langs om ze te bezichtigen, maar zonder succes. Nadat we in mijn beleving op zo’n bijzonder manier naar Goosey geleid waren, wilde ik de leidende hand van de Heere erin zien als we ooit zouden moeten verhuizen. Wat was dit een zielsworsteling, totdat er op een dag een brief kwam van dhr. Frank Belcher. Hij begon zijn brief met het couplet van hymne 70:

‘De driewerf troostende hoop
Die mijn stormachtige hart kalmeert.
De hand van mijn Vader bereidt de beker,
En Zijn wil is het beste.’

Toen ging hij verder met te zeggen dat hij een boerderij wist die te huur stond en dat hij zich afvroeg of dit wellicht iets voor ons was. Het was een zeer eenzame en treurig verwaarloosde plek, maar de huur was laag. We gingen erheen om het te bezichtigen. Onderweg vroeg ik me af hoe vaak we in staat zouden zijn om naar de chapel te gaan, aangezien het zo afgelegen lag. Toen we bij het huis kwamen, dat leeg stond, voelde ik me moe en ik ging op een oude rieten stoel zitten terwijl de baby op de vloer speelde en papa op de boerderij rond ging kijken. Ik probeerde mijn hart op te heffen tot de Heere, maar ik kon niet veel uitbrengen. Een gebed uit de nood is vaak heel kort: ‘Heere, help mij.’³³ En ik geloof dat de Heere het hoorde, want terwijl ik daar zat, ervoer ik de zoete en troostrijke overtuiging dat ik in deze zaak alleen maar stil hoefde te blijven zitten. Ik voelde dat ik me niet hoefde

---

³³ Mat. 15:25

te verroeren of zelfs maar naar boven te gaan. Ik voelde dat de Heere iets anders met ons voor had, en dat bleek, want binnen een week kwam onze huisbaas naar ons toe en stelde verschillende dingen voor om ons te helpen. Dit leidde ertoe dat onze huur verlaagd werd en dat onze omgang met hem aangenamer werd. We hadden veel dingen die ons tot de troon van genade brachten en we willen de vele antwoorden die ons genadig geschonken werden niet veronachtzamen.

Wat was Zijn lieve volk vriendelijk voor ons! Vaak werd er een pakketje met kleding naar mij gestuurd die ik kon verknippen tot kleding voor de jongens. Toen ik het huis verliet om die operatie in Londen te ondergaan, hadden we wel vijftientig paar kniebroeken voor hen op voorraad. Rond deze tijd stuitte ik op een ochtend op een paar laarzen die te dicht bij het vuur waren gezet en helemaal kapot waren. Ik voelde me erg geïrriteerd en liet de schuldige direct bij mij komen. Hij zou een uitbrander hebben gekregen, maar te midden van mijn heftige emoties kwamen de woorden in mij op: ‘Want uw hemelse Vader weet dat gij al deze dingen behoeft.’³⁴ O, wat verbrak dat mij! Mijn ‘hemelse Vader.’ Wat een gezegende betrekking. Mijn hart was vol en ik kon niets anders doen dan huilen. De jongen kwam binnen, maar ik kon niets uitbrengen. Later op de dag kwam er een aangetekende brief met de post. Er zat 50 shilling in (2,5 pond)³⁵ en een briefje waarop stond dat de afzender zich gedrongen voelde om het te sturen. Hij voegde eraan toe: ‘Ik ken uw behoeften niet, maar uw hemelse Vader wel.’ Wat was dat voor mij een zoete bevestiging dat het van de Heere afkomstig was.

In het voorjaar van datzelfde jaar (1932) voelde ik dat de Heere door middel van Zijn geliefde dienstknecht Tingley aan mij bevestigde dat Hij mij ten goede van mijn ziel in de oven van verdrukking had gebracht. Hij preekte voor het eerst in Grove en nam als tekst: ‘Ik zal mij verheugen en verblijden in Uw goedertierenheid, omdat Gij mijn ellende hebt aangezien, en mijn ziel in benauwdheden gekend.’³⁶ Ik kon hem stap voor stap volgen terwijl hij mijn ervaringen en oefeningen van mijn recente beproevingen uittekende. Ik was erg overweldigd, want het leed geen twijfel dat ik in de voetsporen van de kudde volgde. Toen keek hij op en zei vol medeleven: ‘Als u deze dingen uit ervaring kent, heb ik van God de volmacht om tegen u te zeggen: ‘Het zal u welgaan.’” De dienst werd afgesloten met hymne 917:

‘Houd op, o gelovige, houd op met treuren.
Keer weder tot uw rust, keer weder.

---

³⁴ Mat. 6:32

³⁵ Opmerking van vertaler: Het bedrag dat tussen haakjes vermeld staat, is het geldbedrag volgens het hedendaagse decimale stelsel.

³⁶ Ps. 31:8

Waarom zouden uw zorgen toenemen?
Hoewel diepe nood uw schreden vergezelt,
Uw strijd zal eindigen in triomf,
Het zal u welgaan.’

Rond deze tijd hoorde ik de predikant M. Patterson voor het eerst. Dit was een wens die in vervulling ging, aangezien zijn geschriften zo’n zegen voor mij waren geweest. Zijn tekst was: ‘En gelijk het den mensen gezet is éénmaal te sterven, en daarna het oordeel.’³⁷ Wat was het een ernstige dienst! In 1937 overleed mijn vader op tachtigjarige leeftijd. Ik had het voorrecht dat ik erbij was. Wat een gezegend einde na zo’n hevige strijd! Ik dacht werkelijk dat ik nooit meer zo sterk verleid zou worden door ongeloof en ontrouw nadat ik getuige was geweest van de realiteit van het geloof bij mijn lieve vader op zijn sterfbed. Maar helaas, de zonden die ons belagen, worden alleen maar onderworpen als God ze weerhoudt. Ik voelde al een tijdje dat mijn gezondheid minder werd, en in september 1939, precies toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, bevond ik me opnieuw in het ziekenhuis in Oxford voor een operatie die ervoor zorgde dat ik daar een maand moest blijven. Wat voelde ik me anders dan de vorige keer! Ik verlangde naar enig teken van Hem, maar ik moest doorleven dat wij slechts inzamelen wat Hij geeft. Ik had het gevoel dat ik hetzelfde uit die beproeving kwam als ik erin gegaan was, niet gebeterd door het kruis.

Ik moest afscheid nemen van twee van onze jongens die in dienst gingen. Al snel werden ze overzee gestuurd, een naar Ceylon en India en de andere naar het Midden-Oosten. Na viereeneenhalf jaar liet de Heere hen veilig terugkeren. Met veel genade had Hij over hen gewaakt te midden van zoveel gevaren, waarvan we gelukkig op dat moment niets afwisten. Wat stegen er in die angstige dagen veel smeekbeden uit het diepste van mijn hart omhoog of Hij hen wilde bewaren voor de vele strikken die voor hun jonge voeten gespannen werden! Op een nacht was ik niet in staat om te slapen vanwege deze jongemannen die zich zo ver weg bevonden. Ik ging uit bed en probeerde het voor de Heere neer te leggen toen de woorden met enige kracht tot mij kwamen: ‘In alle arbeid is gewin.’³⁸ Ik voelde me vrij om Hem te vertellen dat Hij van de ‘arbeid’ van mijn arme gebeden afwist en enige tijd voelde ik dat ik ‘stil kon zijn en de zaak in Zijn alwijze handen kon leggen.’

Hoofdstuk 5 – God, de enige Toevlucht

---

³⁷ Heb. 9:27

³⁸ Spr. 14:23, Eng. vert.

Een paar maanden voordat onze lieve jongens overzee reisden, maakten we een van de bitterste smarten in ons leven door toen, heel plotseling, onze vierde jongen Philip op zeventienjarige leeftijd overleed. Hij was een goede jongen, meer dan een meter tachtig lang. Hij werd ziek en stierf binnen achtenveertig uur vanwege een hersenvliesontsteking. Ik stond naast hem en keek toe hoe hij lag te woelen. Vervolgens heerste er urenlang een doodse stilte en reisde hij zonder een woord te zeggen af naar de eeuwigheid. Wat was er van zijn onsterfelijke ziel geworden? Ik wist dat niemand voor Gods aangezicht kon verschijnen zonder die allerbelangrijkste wedergeboorte. ‘Gijlieden moet wederom geboren worden,’³⁹ zo klonk het keer op keer in mijn oren. De lieve jongen was altijd met regelmaat naar de chapel gegaan en had in zijn dagelijkse leven nooit reden tot ongerustheid gegeven, maar zoals de boom valt, moet hij eeuwig liggen.⁴⁰ Toch had ik een sprankje hoop dat ik niet kon loslaten, en ik geloof dat het mijn hoofd net boven water hield. Dat kwam zo. Ongeveer tien dagen voor hij stierf, was ik aan de keukentafel aan het koken toen het eerste couplet van hymne 622 met kracht in mijn gedachten kwam:

‘Arme, bevreesde heilige, wees niet ontzet,
En vrees niet voor de gevaren van de nacht.
Uw God zal u altijd tot hulp zijn
En de helse legers op de vlucht jagen.’

Dit verbrak me zo dat ik mijn werk niet af kon maken totdat ik mijzelf had afgezonderd en enigszins hersteld was. Als vanzelf gingen mijn gedachten naar onze afwezige jongens, want ik voelde aan dat er een vurige beproeving voor ons lag. Wat had de Heere me een gezegende belofte gegeven, en toen die lieve jongen overleed, smeekte ik of ik in staat zou mogen zijn om deze aan te grijpen. Ik durf niet te ontkennen dat het van tijd tot tijd een troost is geweest. Maar o, hoe heb ik ernaar verlangd dat de Heere me een zoete verzekering zou geven dat onze jongen veilig in de hemel is! Terwijl ik rond zijn bed liep toen hij stervende was, waren deze regels zo zoet: ‘God zal alleen mijn Toevlucht zijn en de Troost van mijn geest.’ Die hymne werd op zijn begrafenis gezongen.

Ongeveer twee jaar later, toen ik tobkend in het verborgene vroeg of ik een of ander onmiskenbaar teken mocht ontvangen, kwamen deze woorden met enige verzachtende troost tot mij: ‘Geef niet meer toe aan het verdriet.’ Zeven jaren zijn verstreken en ik wacht nog steeds en altijd weer opnieuw. Ik kan het nooit loslaten. Voor sommige dingen probeer ik al veel meer jaren te bidden. Die kan ik ook niet

---

³⁹ Joh. 3:7

⁴⁰ Vgl. Pred. 11:3

loslaten. We lezen: ‘Doch David sterkte zich in den HEERE, zijn God.’⁴¹ Mijn ziel, wacht op God alleen;⁴² de verwachting van de arme zal niet afgesneden worden.⁴³ Een paar maanden nadat onze lieve jongen overleed, kwam er opnieuw een groot verdriet in onze familiekring vanwege de dood van een lief, jong nichtje van dertien jaar oud. Ze was op slag overleden toen ze op de weg werd aangereden door een auto. Het gevoel dat haar einde niet zonder enige hoop was, bood een aanzienlijke troost. Wat een onuitsprekelijke goedertierenheid wanneer er in kinderharten genade wordt gelegd, die beschermd wordt in de tijd en tot in een nimmer eindigende eeuwigheid!

Enige tijd hierna begon ik in een zenuw van mijn gezicht een zeer scherpe pijn te voelen die langzaam verergerde en soms heel hevig werd. Dit wordt aangezichtspijn genoemd. Tijdens het barre weer van 1947 had ik de grootste moeite om te spreken en te eten, en soms zelfs om een kop thee op te drinken. Wellicht de grootste beproeving van alles was dat satan de zwakke toestand van mijn geest misbruikte om allerlei angsten op te wekken. Er waren momenten waarop ik heel bang was dat mijn geest eronder zou bezwijken. O, kon ik maar voelen dat ik vaststond op de Rots Christus Jezus, maar in plaats daarvan was ik heel bang dat deze moeilijkheden erin zouden resulteren dat mijn geloof schipbreuk zou lijden en dat zo bewezen zou worden dat alles wat ik ooit over de Heere had geweten, niet verder ging dan mijn hoofd. Het was een moeilijke weg. Mijn arme geest was zo verward wanneer ik probeerde te bidden. Alles leek in beroering te zijn en mijn gedachten zwierven alle kanten op. Ik kon me niet concentreren en kon nauwelijks een zin aan elkaar rijgen wanneer ik tot de Heere bad. Maar ik putte vaak enige troost uit de gedachte dat ‘de mens aanziet wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan.’⁴⁴ En soms voelde ik me door mijn zielsverlangen diep van binnen in staat gesteld om Hem te smeken en te zeggen: ‘Lieve Heere, Gij weet het.’ Na een tijd begon onze dokter erop aan te dringen dat we verder advies moesten vragen, iets wat ik niet wilde omdat ik bang was voor de gevolgen. Op een avond in mei 1947 organiseerde mijn lieve broer in Uffington omwille van mij een kleine gebedsbijeenkomst na de doordeweekse avonddienst.

O, wat zijn biddende vrienden een onbetaalbaar geschenk en wat werd er een zoete verbinding tussen ons gevoeld! Ik was enkele weken verplicht afwezig geweest, maar had het voorrecht om die avond aanwezig te mogen zijn, alhoewel ik me volkomen onbewust was van hun bedoeling. Wat voelde ik me onwaardig en hoe

---

⁴¹ 1 Sam. 30:6

⁴² Ps. 62:6, Eng. vert.

⁴³ Vgl. Spr. 23:18; 24:14

⁴⁴ 1 Sam. 16:7

heeft satan me daarna beproefd door te me in te werpen dat ik de uitverkorenen had bedrogen. Ik vreesde vaak dat het waar was en de gelijkenis van de tien maagden leek veel in mijn gedachten te zijn. Wat leken ze sterk op elkaar. Het verschil werd pas opgemerkt toen de Bruidegom kwam! O, mocht de kostbare olie van genade niet tekortschieten wanneer we sterven. In juni zei onze dokter dat hij me een tijdje geen medicijnen meer zou geven en dat zijn volgende stap een specialist zou zijn. Het ging beter en begin juli was ik plotseling redelijk pijnvrij en tot op de dag van vandaag (maart 1948) heb ik geen terugval meer gehad. Wat zullen wij dan van deze dingen zeggen?⁴⁵ Ik geloof dat er meer dingen door het gebed worden teweeggebracht dan deze wereld kan dromen. Wat de Heere ook behaagt om mij in de toekomst tot kastijding en vorming te zenden, ik verlang ernaar dat Hij me ware dankbaarheid zal geven voor al Zijn goedheid. En o, wat houdt dat veel in. Het is een grote zegen om pijnvrij te zijn. De goedertierenheid van godvrezende, biddende vrienden is een bezit van onschatbare waarde. O, dat ene nodige: een paspoort om in de aanwezigheid te kunnen komen van de Koning der koningen en de Heere der heren. ‘Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken.’⁴⁶ Anderen hebben het gevonden, sommigen die ik gekend en van wie ik gehouden heb, en ‘Waarom, mijn ziel, waarom niet voor u?’ O, om deel uit te maken van dat hemelse gebouw! Hij heeft gezegd: ‘Er zal geen klauw van dat gezegende aantal achterblijven.’⁴⁷ Een deel van die legerscharen is de watervloed overgestoken en een deel steekt op dit moment over. Lieve Maude, onze vriendin uit onze kindertijd, is zojuist veilig aangekomen. Na al haar twijfels en angsten was het licht ten tijde des avonds.⁴⁸ Ze stierf in een eenvoudig, kinderlijk vertrouwen. Het Woord zegt: ‘Derzulken is het Koninkrijk der hemelen.’⁴⁹ ‘Indien gij niet wordt gelijk de kinderkens, zo zult gij in het Koninkrijk der hemelen geenszins ingaan.’⁵⁰ Wat zal er van deze grote, lieve Heere worden? Zet me op de juiste plaats en breng me aan Jezus’ voeten.

Hoofdstuk 6 – Charlie de schaapherder

Soms denk ik aan een geliefde, oude heilige die jaren geleden een vader in Israël voor me was. Op zijn grafsteen op het kerkhof in Cholsey staat het ene woord ‘vrede’. Ik geloof dat het de waarheid is. Hij was slechts een nederige herder die niet lezen of schrijven kon, wist wat het was om voor niet meer dan 9 shilling (45

---

⁴⁵ Naar Rom. 8:31

⁴⁶ Ps. 27:4

⁴⁷ Naar Ex. 10:26

⁴⁸ Naar Zach. 14:7

⁴⁹ Mat. 19:14

⁵⁰ Naar Mat. 18:3

pence) per week te werken en een gezin van zes of zeven kinderen groot te brengen. Maar toch, wat kon hij vertellen over de wonderlijke manieren waarop de Heere in zijn behoeften had voorzien, zowel in het tijdelijke als in het geestelijke. Hij heeft ons vaak verteld over één voorval toen zijn arme vrouw en hij zich ernstig zorgen maakten omdat ze niets hadden om op tafel te zetten voor het eten. Hij liep het weiland in om alleen te zijn met zijn God toen er tot zijn grote verrassing een haas uit de heg sprong en recht tegen zijn benen oprende. Hij greep hem beet en al snel stond de haas te koken op het vuur. De kinderen aten er uitgehongerd van, maar zelf kon hij nauwelijks slikken vanwege de tranen. We werden op een bijzondere manier met elkaar in contact gebracht door middel van een regenbui. We zagen hem na de ochtenddienst in South Moreton vanuit ons raam schuilen onder een boom en riepen hem naar binnen. Onder het middageten begon hij te vertellen over hoe de Heere met hem gehandeld had. Terwijl we luisterden, vloog de tijd om totdat we erachter kwamen dat we nog maar net genoeg tijd hadden om naar de avonddienst in de chapel te gaan. Maar vanaf die dag was er een zoete band tussen ons, en wat was de lieve, oude Charlie een trouwe vriend voor mij! Mijn geheugen laat me enigszins in de steek om tot in de details te kunnen vertellen hoe hij door genade geroepen werd, maar hij vertelde vaak met verdriet dat hij de gewoonte had om zijn godvrezende zus te onderdrukken. Haar geduld daaronder had hem vroeger geërgerd. Maar toen hij verontrust werd over zijn zonde moest daar een eind aan komen. Toen heeft zijn vrouw hém een aantal jaren onderdrukt.

Vaak verstopte ze zijn kleding of zijn laarzen om te voorkomen dat hij naar de chapel ging. Zijn zus merkte de verandering op, maar zei er een tijdlang niets over. Toen opperde ze dat hij met haar mee zou kunnen gaan om een bepaalde dominee te horen als hij dat zou willen. Hij kwam met het excuus dat zijn kleding niet fatsoenlijk was, een probleem dat door haar werd opgelost. Na alles wat hij gezegd had, schaamde hij zich erg als men zou zien dat hij naar de kerk ging. Maar zijn zaak werd steeds wanhopiger en uiteindelijk móést hij gaan. O, wat een benauwdheid ervoer die arme man vanwege zijn innerlijke strijd en uitwendige omstandigheden! Zijn arme vrouw begreep hem niet. Ze stond hem niet toe om middageten mee te nemen naar de chapel en als hij tussen de diensten door naar huis kwam, zou hij diezelfde strijd weer moeten voeren om opnieuw naar de kerk te kunnen gaan. Daarom dwaalde hij maar ergens rond en ging onder een heg of op een andere plek uit het zicht zitten totdat het tijd was voor de dienst, zodat zijn vrienden niet zouden weten dat hij niets te eten had.

Hij vertelde ons dat hij een keer een groot verlangen had om naar Reading te gaan om speciale kerkdiensten te bezoeken, maar hij had geen geld en zijn vrouw had slechts één shilling (5 pence). Nadat hij er een tijdje omheen had gedraaid, zei hij

daarom tegen haar dat als ze hem de shilling gaf, hij haar er twee voor terug zou geven, alhoewel hij niet het minste idee had waar hij die zou kunnen krijgen. Maar uiteindelijk stemde ze ermee in en vertrok hij met de trein, wat hem 6 pence (2,5 pence) kostte. De andere 6 pence legde hij op de collecteschaal. Bij de chapel werd thee geschonken, maar zijn geld was op en hij vertrok om op zoek te gaan naar werk, zoals het vasthouden van een paard (heel gebruikelijk in die dagen), om de beloofde 2 shilling (10 pence) te krijgen, maar er kwam niets op zijn pad. Hij had die middag goed kunnen luisteren en vertrouwde erop dat de Heere zijn verzoek zou inwilligen, maar tijdens de avonddienst begon zijn geloof te wankelen. Hoe kon hij zijn vrouw met lege handen onder ogen komen? Hij begon aan de lange wandeling naar huis en hield diep in gedachten (en diep in gebed, durf ik te zeggen) stil bij een brug toen er een wagonette tot stilstand kwam die gevuld was met vrienden uit de chapel die hem een lift aanboden. Hij wilde dit aanbod heel graag aannemen, maar het leek alsof hij dan zijn laatste hoop dat hij geld zou verdienen, zou vergooien. Maar ze drongen aan en wisten hem te overtuigen. Terwijl ze onderweg waren, drukte een dame die naast hem zat 2 shilling en 6 pence (12,5 pence) in zijn hand. Opnieuw vormde hij het bewijs dat ‘wanneer Gods volk iets nodig heeft, Zijn goedheid een weg zal vinden.’

De Heere leidde hem door een aantal diepe wateren, zowel wat geestelijke oefeningen als tijdelijke zaken betreft. Op een keer kwelde de vijand hem zó, dat hij besloot dat hij het niet langer verdragen kon. Hij zou een einde aan zijn leven maken en het ergste meemaken. Daarom hij maakte een plan en trok er in de avondschemering op uit richting een vijver die beschut werd door bomen. Hij trok zijn jas uit en stond net op het punt om in het water te springen toen de vijver zich vaneen leek te scheiden. De helft die het dichtst bij hem was, bestond uit helder water. Uit de andere helft steeg een mist op, en in de mist aan de overkant van de vijver was één groot woord te zien: EEUWIGHEID. Hij pakte zijn jas en vluchtte doodsbang bij de plek vandaan. Terwijl hij rende, kwam de Heere hem tegemoet en sprak die gezegende woorden: ‘Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde,’ etc.⁵¹ Wat veranderde dat de situatie! Zijn hart stroomde over van vreugde en ik heb hem vaak horen zeggen dat hij niet wist hoe hij die avond thuisgekomen was. Maar het vormde vele dagen zijn spijs en drank.

Toen we hem voor het eerst ontmoetten, was hij gepensioneerd en leefde hij van een ouderdomspensioen. Hij bracht vaak een week of twee bij ons door toen we naar Goosey verhuisden. Wat hield hij ervan om een avonddienst te bezoeken of om bij Gods volk te zijn, een voorrecht dat hem te midden van zijn eigen familie

---

⁵¹ Jer. 31:3

ontzegd werd. Uiteindelijk werd hij gedwongen om zijn oude huis te verlaten en bij een zoon in de buurt van Reading te gaan wonen, waar zijn gezondheid snel achteruitging. Een van zijn dochters hield ons op de hoogte. Op een ochtend leek ik gedrongen te worden door een bijzonder verlangen om onze lieve vriend nog een keer te zien nadat we gehoord hadden dat hij erg ziek was. Mijn man bracht me met een motor met zijspan naar Reading. Toen we daar aankwamen, bleek het zijn laatste dag op aarde te zijn. Hij had die ochtend afscheid genomen van al zijn familie en had tegen hen gezegd dat hij nog maar één aardse wens had, namelijk om zijn vrienden uit Goosey te zien. En aangezien hij deze wens aan de Heere had voorgelegd, was hij er zeker van dat we zouden komen.

Terwijl hij tegen ons sprak over het heerlijke vooruitzicht dat zo nabij was, ervoeren we het als een gezegend voorrecht om naast zijn bed te zitten! Ik heb vaak gewenst dat een tong die vaardiger is dan die van mij dat tafereel van zijn sterfbed had kunnen zien en omschrijven. Alle vrees was weggenomen en zijn tong werd in blijde vrijheid gesteld. Hoe kostbaar was dat verzoenende bloed voor hem! Nooit kan ik de uitdrukking op dat lieve, oude gezicht vergeten terwijl hij langzaam het vers herhaalde: 'Hier is volledige vergeving voor zonde uit het verleden. Het maakt niet uit hoe zwart het afgietsel is. En o, mijn ziel, kijk met verwondering, want er is hier ook vergeving voor toekomstige zonden.' Ik zal ook nooit vergeten hoe hij mij een kus gaf toen hij voor de laatste keer op aarde afscheid van mij nam. Ik schaam me niet voor die kus. Als het mogelijk was geweest om deze te ruilen tegen al de mooie, aardse schatten die ik onderweg naar huis in de etalages zag, dan zou ik het niet gedaan hebben, want het leek een voorsmaak van de hemel te zijn.

Hij werd begraven bij de lieve predikant Hope, van wiens bediening hij gehouden had. Er komen verschillende zaken in mij op die met zijn gezegende dood samenhangen. Een zeker persoon die hem onrecht had aangedaan en geen berouw had getoond, kwam naar zijn bed en nam met een kus afscheid van hem. Hij zei dat het een Judaskus was, maar terwijl de tranen over zijn wangen rolden, vertelde hij ons over de geest van bitterheid die in zijn borst opwelde. Hij zei: 'Dit hartenleed en de pijn die in mij woont, lijkt net zo sterk als altijd. En ik zal het met mij meedragen tot ik mijn laatste adem op aarde uitblaas. Maar het zal nu niet lang meer duren. O, wat verlang ik ernaar om ervan bevrijd te zijn, om bij Hem te zijn en zoals Hem te zijn, zo'n walgelijke ellendeling als ik!'

Iets anders wat in mijn herinnering voortleeft, is het moment waarop mijn lieve echtgenoot afscheid van hem nam en een paar ogenblikken eerder dan ik de kamer verliet. Zijn ogen volgden hem naar de deur en hij richtte zich tot mij en zei heel nadrukkelijk: 'Hij zal er zijn, hij zal er zijn.' Hij had me al verschillende keren verteld hoezeer hij, toen hij voor het eerst het gezicht zag van onze oudste zoon (toen een

jongen van zeven jaar oud), ervan overtuigd was dat hij op een dag groepen zou worden door genade. Hij was een trouwe vriend, geen vleier, en ik werd er sterk door bemoedigd. Niemand weet beter dan een ouder hoe zoet het is om, na jaren van oefeningen die een gezin met zich meebrengt, te zien dat een kind graag naar Gods huis gaat, liefde voor Zijn volk toont, ontzag heeft voor Zijn Heilige Woord, een gelovige echtgenoot kiest en in zijn gezin huisgodsdienst houdt.

Nee, lieve Heere, U hebt ons niet alleen maar bitterheid gegeven op onze weg. Er zijn vele, vele weldadigheden geweest, zowel tijdelijke als geestelijke, en we willen ze geen van beiden ondankbaar in vergetelheid laten liggen en ze zonder ze te roemen, laten wegsterven.

Hoofdstuk 7 – Zijn weg, niet die van mij

Gisterenavond hoorden we in ons kleine heiligdom de predikant Curtis preken over 2 Samuël 14:14: ‘Want wij zullen den dood sterven, en wezen als water.’ Het was een zeer ernstige verhandeling, maar toch voelde ik me erg bemoedigd. Wat wenste ik dat ik meer van deze goede zaken vast kon houden. Wat doen alle aardse dingen ertoe als we in het bezit zijn van het ene nodige! Wat hield ik van de bediening van zijn lieve vader! In hun geval is dit Schriftgedeelte vervuld: ‘In plaats van Uw vaders zullen Uw zonen zijn.’⁵² Wat leek de vader er in mijn jongere dagen toe gedrongen te worden om zoekenden te bemoedigen. Ik herinner me in het bijzonder één voorval uit de tijd dat we in South Moreton woonden.

Er werd verwacht dat predikant Curtis de najaarskerkdiensten in Uffington zou leiden. Een aardige vriendin bood aan om op de kinderen te passen en ik ging er naartoe. Maar wat werd ik die middag teleurgesteld! Het grootste gedeelte van de tijd leek in beslag genomen te worden door vermaningen aan jonge predikanten. Dit was ongetwijfeld nodig, maar het raakte niet aan mijn zaak. In de avond nam hij als tekst: ‘Ik zal de slachschapen voeden, zelfs u, o, armste van de kudde.’⁵³ Hij begon aan het begin en beschreef de gevoelens van de zwakken in het geloof, die pijnlijke leegte waarvan men nauwelijks weet wat het is of waar hij uit ontspringt. Ik kon hem stap voor stap volgen, totdat hij op het punt kwam waar ik me naar mijn gevoel op dat moment bevond: ‘Geef me Christus, of ik sterf.’ ‘Ik moet Christus hebben als mijn Alles in allen, of verzinken in ondergang, schuld en slavernij.’ Nadat hij zo duidelijk mijn oefeningen beschreven had, keek hij op en zei met zo’n vertrouwen: ‘Dezen zullen ten slotte in de heerlijkheid ingaan als

---

⁵² Ps. 45:17

⁵³ Zach. 11:7, Eng. vert.

trofeeën van Zijn genade.’ Op dat moment ervoer ik dat ik een goede hoop had dat ik me op die grote dag in hun midden zou bevinden.

Heel kort hierna werd de lieve man ziek en ik voelde een verlangen om hem te schrijven en hem te vertellen wat een troost die preek voor mij geweest was. Maar het leek aanmatigend en ik bleef het voor me uit schuiven, totdat ik op een dag hoorde dat het slechter met hem ging en we konden verwachten dat we hem nooit meer zouden zien. Ik beloofde de Heere dat ik zou proberen te schrijven als ik het niet uit mijn hoofd zou kunnen zetten, en uiteindelijk deed ik het. Een paar weken daarna voelde de man zich tot ieders verbazing zoveel beter dat hij in staat was om naar Grove te komen voor het jubileum op 22 juli 1926. Toen begon satan me ernstig te kwellen over die brief en in het bijzonder over mijn aanmatigende trots. Maar ik voelde dat ik moest gaan om hem te horen, en aangezien hij tussen de diensten moest rusten, hield ik mijzelf voor dat ik hem gemakkelijk zou kunnen ontwijken. Hij nam Lukas 24 als tekst: ‘En zij vertelden hetgeen op den weg geschied was.’⁵⁴ O, wat was het een verkwikkend moment voor mij. We zongen die hymne waarin staat: ‘Als een leven zonder einde hun beloning zal zijn, zal ik dat ook bezitten.’

Na de dienst liet hij mij roepen om me te vertellen hoe het de Heere had behaagd om de paar regels die ik gestuurd had te gebruiken om hem te troosten in een tijd van nood. De Heere had door middel hiervan hem de tekst voor deze middag gegeven. Ik kon niets uitbrengen. Mijn gemoed schoot vol en de volgende zondag preekte hij opnieuw in Grove over Psalm 27 vers 4: ‘Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken.’ Hij leek het binnenste van mijn ziel af te schilderen toen hij deze oefeningen omschreef. Dit was zijn laatste bezoek aan deze omgeving, maar hij leeft nog steeds voort in onze harten en herinneringen.

‘Wat heb ik toen vredige uren genoten.
Hoe zoet is nog steeds de herinnering daaraan!
Maar nu ervaar ik een pijnlijke leegte
Die de wereld nooit kan opvullen.’

Ik heb het gevoel dat de strijd toeneemt naarmate iemand ouder wordt. In onze jongere dagen beschouwden we onze ouderen als mensen die vast bevestigd waren wat deze essentiële zaken betreft en die de grond stevig onder hun voeten voelden. Maar helaas, wat is het met ons anders! We moesten dingen leren en afleren, en soms was het voor ons een grote bemoediging wanneer we ontdekten dat anderen, over wie geen twijfel kan bestaan, vergelijkbare vrees ervoeren. Zelfs die grote en

---

⁵⁴ Luk. 24:35

met genade bedeelde leider van onze gemeente, Joseph Charles Philpot, heeft het veel over de vrees dat hij uiteindelijk toch een verworpenen zal blijken te zijn. Geen wonder dat de vijand mensen zoals ik kwelt, maar wat wenste ik graag dat ik met zekerheid het verschil tussen de pijnen van de satan en het spreken van de inwendige consciëntie kon onderscheiden! Een aantal weken geleden werd ik in contact gebracht met predikant Broome uit Southampton. Naar aanleiding van een paar Bijbelverzen die hij las en een kort gebed dat hij deed, werd ik ertoe gebracht om de geschiedenis van Jozef te overdenken, in het bijzonder dat gedeelte waarin staat dat zijn broers naar Egypte trokken om koren te kopen. Jozef kende zijn broers, maar ze kenden hem niet. Wat een voortreffelijk type van de Heere Jezus Christus! Wat is Hij vaak voor ons verborgen. En wanneer we Hem zoeken, leidt dat bij ons soms tot de uitroep: ‘Och, of ik wist, waar ik Hem vinden zou!’⁵⁵ Wat komen er een wolken en menigten tussen die Hem voor onze ogen verbergen!

‘Toch is de hele ijdele en luidruchtige menigte
Maar een dunne en dalende wolk,
Een mist voor uw ogen.
Als u vooruit blijft gaan, zullen de menigten vluchten.
Of als u bezwijkt, roep dan tot Jezus,
En Hij zal u zenden wat nodig is.’

De hele tijd is Zijn oog op Zijn lieve volk gevestigd, Zijn oor is geopend voor al hun geroep. Jozef sprak ruw tot zijn broers en hield zich vreemd tegenover hen. Maar wat mij zo zoet scheen, was dat hij zich te midden van zijn ogenschijnlijke hardheid afzonderde om te huilen. Zoals iemand over de Heere Jezus schreef: ‘Zijn meevoelende hart heeft medelijden met degenen in nood.’ En toen Jozef zich niet langer goed kon houden, stuurde hij alle anderen bij hem weg terwijl hij zich aan zijn broers bekendmaakte. Wat is dit liefelijk kenmerkend voor onze geestelijke Jozef, want roept Hij niet iedereen afzonderlijk? Er is daar zelfs geen plek voor onze levensgezellen en ons eigen vlees en bloed. Bovendien kuste Jozef al zijn broers en huilde over hen. Daarna spraken zijn broers met hem. Terwijl ik deze zaak overpeinsde, vertrok ik om een paar dagen door te brengen bij een paar lieve vrienden in Wootton Bassett. Toen ik terloops hun boekenkast bekeek en nauwelijks wist welk boek ik moest kiezen, pakte ik een oud exemplaar van de Gospel Standard (april 1862) en opende het bij een preek van de predikant Vinall die meer dan honderd jaar geleden uitgesproken was en over hetzelfde onderwerp ging (Genesis 45:15). Wat was die preek zoet voor mij! Jozef deed zijn broers leed aan om er zo voor te zorgen ze nog meer van zijn liefde konden smaken en

---

⁵⁵ Job 23:3, Eng. vert.

Christus doet precies hetzelfde voor Zijn volk hier beneden. En o, wat kan er vergeleken worden met deze gezegende verzoening, wanneer een arme zondaar die de hel verdient en een dierbare Jezus elkaar ontmoeten?

‘Wat is glinsterende weelde een ijdel speeltuig
Als het eenmaal bij U vergeleken wordt!
Of wat betekenen mijn veiligheid of mijn gezondheid
Of al mijn vrienden dan voor mij?’

Maar zelfs terwijl ik dit schrijf, lijk ik zover verwijderd van deze heilige werkelijkheden die mijn ziel bezit, zoals ik in vroeger dagen gehoopt, geweten en gevoeld heb. Mijn taal wordt nu zo vaak tot uitdrukking gebracht in hymne 997:

‘Heere, wat word ik door veel tegenspoeden geplaagd
Terwijl ik hier beneden rondzwerf!
Want ik weet zo weinig over U,
En ach, ik verheug me nog minder in U.’

De kwalen nemen toe en ik vrees vaak dat mijn werkzame leven bijna ten einde is. De toekomst is volstrekt onzeker. Kon ik het maar laten rusten. God schermt de toekomst af voor onze ogen en Hij weet wat het beste is. Tweeëndertig jaar geleden, toen onze oudste ter wereld kwam, werd mijn aandacht getrokken door de volgende regels die op een kaart boven mijn bed stonden:

‘Het enige wat ik vraag, is kracht voor vandaag.
Kracht voor elke plicht, beproeving of taak.
Hij heeft beloofd dat dit alles is wat ik nodig heb,
En ik zal erachter komen dat het inderdaad genoeg is.’

Wat vormen ze een zoete harmonie met de eerste belofte die de Heere me ooit gegeven heeft toen mijn arme, eigenzinnige broer van huis wegliep: ‘Uw schoenen zullen ijzer en koper zijn.’⁵⁶ Omdat deze broer het huis verliet, werd ik gedwongen om heel zwaar werk op me te nemen door emmers met melk te dragen en melkbussen op te laden. In die dagen hadden ze een inhoud van 77 liter en ik deed dit elf jaar lang, wat ervoor zorgde dat ik in latere jaren ongeschikt was voor het moederschap. Onze dokter adviseerde ons dringend dat ons eerste kind ons laatste zou zijn. Maar ik geloof dat de Heere me in staat stelde om sterk op die belofte te leunen en ik weigerde een operatie die toekomstige gezinsuitbreiding zou voorkomen. Als dat ervoor gezorgd heeft dat mijn weg zwaar is en ik een dagelijks kruis moet dragen, dan verlang ik er nederig naar om voor Zijn wil te buigen. Zijn

---

⁵⁶ Deut. 33:25, Eng. vert.

weg was veel zwaarder, zal ik dan klagen? Predikant George Rose zei gisterenavond tegen ons dat ware onderwerping een volkomen berusting in Gods wil betekent in alles wat Hij doet. Het houdt in dat we plat op de grond vallen en dat onze wil gelijkmatig mee vloeit met die van Hem. Wat komen we zelden op die plek terecht!

‘Lieve Heere, tot U zend ik mijn gebed op.
Openbaar, bevestig mijn aandeel daarin.
Wat mijn nederige lot hier beneden ook is,
Dit, dit verlangt mijn ziel te weten.’

Januari 1949

Er is opnieuw een jaar verstreken en terwijl we terugkijken op de snel voorbijgaande dagen en de voortdurend veranderende tonelen van het veelbewogen pad, kunnen we dan onze harten niet opheffen en zeggen:

‘Tot hiertoe heeft onze God ons geleid
En Zijn waarheid en goedheid bekendgemaakt.
Onze hopen en angsten wisselen elkaar af,
En vertroosting en verzuchting?’

Barmhartigheden die zo ontelbaar zijn als het zand hebben ons gedurende het jaar achtervolgd. En toch, o, wat was er bij mij een zelfmedelijden, een opstand van mijn ellendige hart en een beschaamheid der aangezichten.⁵⁷ In mei keerden de problemen van mijn aangezichtspijn terug, erger dan ooit tevoren. Ik ontving geen woorden die erop wezen dat er verlichting zou komen, afgezien van ‘Wees stil’, wat ik overal waar ik keek, leek tegen te komen. Ik durfde niet naar mijn dokter te gaan, totdat mijn gezondheid achteruit ging. Ik voelde me letterlijk uitgehongerd vanwege een tekort aan voedsel. Ik durfde mijn mond nauwelijks open te doen om te praten vanwege de pijn.

Mijn vrienden drongen erop aan dat ik naar een arts moest gaan en een specialist in Oxford adviseerde een injectie in de zenuw. Zou de Heere mijn pad effen maken? De predikant F. Bennet kwam naar Uffington om te preken. Ik vertelde hem dat de Heere mij had geboden om ‘stil te zijn’. Vriendelijk antwoordde hij: ‘Misschien zegt de Heere ‘wees stil’ tegen je opstandige geest, vriendin.’ Hij nam als tekst: ‘Verblijd u niet over mij, o mijn vijandin; wanneer ik gevallen ben, zal ik weder opstaan,’ etc.⁵⁸ Wat zag ik duidelijk mijn vreselijke zonde van opstand en zelfmedelijden! Ik voelde me als iemand die met een opgeheven hand tegen een

---

⁵⁷ Vgl. Dan. 9:7

⁵⁸ Micha 7:8

goede en genadige God gestreden had. Ik treurde over mijn zonde en ik smeekte de Heere om vergeving en vroeg Hem of Hij de pijn wilde wegnemen of me bereidwillig wilde maken om Zijn weg te volgen, en niet die van mij. Langzamerhand kwam er een stille rust en op de vastgestelde tijd voelde ik dat de Heere voor mij uitging en me in staat stelde om de pijnlijke beproeving geduldig te ondergaan. Wat is dat een geweldige opluchting geweest! Hymne 699 verwoord mijn gevoelens beter dan ik dat kan. Als we niet méér kunnen bereiken dan een verlangen naar een klein beetje dankbaarheid ten opzichte van de grote Gever van al onze weldaden, Heere, laat dat verlangen dan opstijgen als reukwerk voor de troon van Uw hemelse genade. Vervul dat verlangen om Jezus' wil en geef ons de genade om de onbekende toekomst in Uw handen over te geven. Aan Hem die nooit sluimert of slaapt, Die gisteren, vandaag en eeuwig Dezelfde is, de God van liefde Die ons nooit teleur heeft gesteld in onze tijd van nood. Hoeveel noden zouden we aan het begin van dit nieuwe jaar aan U kunnen voorleggen. We hebben geprobeerd om veel van die noden zelf op te lossen, maar helaas, we moeten het bewijs vormen dat 'we zonder U niets kunnen doen.'⁵⁹ 'Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan.'⁶⁰

Mijn lieve man ligt sinds 5 november in het ziekenhuis met een gebroken dijbeen. O, mijn hart verlangt ernaar dat het lijden en de pijnlijke beproeving overvloedig geheiligd mochten worden! Wat verlangen we ernaar om de vreedzame vruchten van gerechtigheid te zien voortkomen uit dit ogenschijnlijke onheil! Onze beproevingen lijken zich van de ene schouder naar de andere te verplaatsen en de volgende hymne is veel in mijn gedachten:

'De christen is zelden lang op zijn gemak.
Voor de ene moeilijkheid verdwenen is,
Heeft een ander hem alweer in zijn greep.'

De goede Bunyan heeft dit zo ervaren en heel Gods volk loopt min of meer ditzelfde pad. Wat zien we een wonderlijk medelijden in de lieve Verlosser Die deelt in al onze verdrukkingen! O, mocht het geloof ons maar in staat stellen om de goddelijke en gezegende nodiging om 'uw zorg op den HEERE te werpen' te gehoorzamen. En wat heeft Hij er een heilige belofte bij gevoegd: 'Ik zal u onderhouden.'⁶¹ Waarom proberen we zelfs ook maar andere middelen te

---

⁵⁹ Verg. Joh. 15:5

⁶⁰ Ps. 127:1

⁶¹ Ps. 55:23

gebruiken om uit onze moeilijkheden te komen, totdat ze vruchteloos blijken te zijn en de nood ons uitdrijft naar de enige toevlucht?

‘Een andere Toevlucht heb ik niet.
Mijn hulpeloze ziel kleeft U aan.’

Deze regels staan op een steen op de begraafplaats van Goosey. Ik herinner me nog dat ze daar neergezet werden. Wat leken ze mij veel te zeggen over de arme man op wiens graf ze geplaatst zijn! Hij had vanaf zijn jeugd veel last van astma. We kwamen hem vaak op zondagavond tegen onderweg naar de kerk, zijn hoofd altijd gebogen, zijn houding erg ingetogen. Ik had hem nooit gesproken, maar enkel in het voorbijgaan naar hem geknikt. Toch vroeg ik me vaak af hoe hij zich voelde bij het vooruitzicht van de dood. Misschien kwam het voort uit een natuurlijk meeleven vanwege zijn aandoening, maar toen ik hoorde dat hij overleden was en dat twee van zijn favoriete hymnes gezongen zouden worden bij zijn begrafenis, voelde ik dat ik moest gaan. Ik zou je niet kunnen zeggen of het uit nieuwsgierigheid was.

Het was in het jaar 1931, een jaar van veel beproeving voor mij, zowel wat het lichaam als de ziel betreft. Tot die tijd wierp het ellendige ongeloof zoveel bezwaren op tegen het onbegrijpelijke mysterie van de opstanding van het lichaam. Ik kon geloven dat de Heere uit de dood was opgestaan, maar wanneer ik eraan dacht dat datgene wat in verderfelijke gezaaid was onverderfelijk zou opstaan in een verheerlijkt lichaam⁶², leek dat het afschuwelijke ongeloof van mijn hart te voeden. Wat bracht dit bij mij zielsworstelingen teweeg, aangezien ik een openlijke belijdenis had afgelegd. Wat had ik de Heere vaak gesmeekt om mijn nevelige zicht op dit grote mysterie op te klaren! Ik had nooit kunnen denken dat het me getoond zou worden aan het graf van die arme onbekende.

Toen ik mijn plek innam in de kerk zag ik de twee hymnes die op de preekstoel werden aangekondigd. De eerste was ‘Uw weg, o, Heere, niet die van mij.’ O, wat was dat zoet voor mij met het oog op mijn geteisterde lichaam en de manier waarop de lieve Heere met mij handelde! O, om in Zijn handen te vallen met de woorden van die gezegende hymne. Ik voelde dat ik kon zeggen: ‘Dit is alles wat mijn ziel verlangt.’ De tweede hymne was ‘Jezus, Die mijn ziel bemint.’ En de regels ‘Een andere Toevlucht heb ik niet. Mijn hulpeloze ziel kleeft U aan,’ leken precies de taal van mijn ziel te zijn. Ik voelde dat de arme man veilig thuis was als dit zijn oprechte verlangen was geweest, en dat ik daar ook zou komen. Terwijl deze gevoelens de boventoon voerden, liep ik naar het graf. Toen men de kist in het

---

⁶² Vgl. 1 Kor. 15:42

graf liet zakken, nam een plechtige, heilige overtuiging bezit van mij dat het arme, verderfelijke lichaam op een dag als een verheerlijk lichaam zou opstaan om verenigd te worden met de ziel van een rechtvaardige man die volmaakt was geworden. Enkele ogenblikken leek ik al het andere uit het oog te verliezen en voelde me ietwat beschaamd toen ik opkeek en zag dat mannen naar voren liepen om het graf dicht te maken en dat de mensen zich verspreidden. Enkele jaren later, toen onze lieve Philip zo plotseling overleed en de kwestie van zijn begrafenis ter sprake kwam, verlangde ik dat hij begraven zou worden dichtbij de plek waar de Heere me had verlost en me de wonderlijke schoonheid van de opstanding van het lichaam tot het eeuwige leven had laten zien.

De maanden en jaren vliegen voorbij en het kan niet lang duren voordat onze aardse reis ten einde is. O, mocht de lieve Heere, van Wie ik hoop dat ik kan zeggen dat ik Hem liefheb, mij de uitgelezen zegen geven die vervat ligt in de 91ste hymne:

‘Hoewel ik arm, zwak en onwaardig ben,
Heb ik een rijke, almachtige Vriend.
Jezus, Verlosser, is Zijn naam.
Hij heeft vrij en eindeloos lief.’

Hoofdstuk 8 – Aardse vreugden verdoffen

‘Weldra verloopt des levens kort getij.
Vreugde verdoft, de glorie gaat voorbij.
Alles verzinkt, waar ik mij henen keer:
Gij houdt Uw trouwe, o blijf bij mij, Heer!’

Wat is de lieve Heere mijn hele leven goed voor mij geweest. En nu ik aan het einde van mij 72^e levensjaar gekomen ben en ‘de aardse vreugde verdoft en de glorie voorbijgaat,’ wil ik meer dan ooit dat Hij me ervan verzekert dat Hij de mijne is en ik de Zijne. De dood werpt zijn schaduwen en we weten dat het niet lang kan zijn voordat onze arme, vuile, lemen tabernakels in de kluiten van het dal gelegd zullen worden.⁶³ Het doet er weinig toe waar ze begraven worden, want wanneer de laatste grote bazuin zal klinken op de opstandingsdag zal datgene wat in verderfelijkheid gezaaid is, op Zijn bevel in onverderfelijkheid opstaan om voor altijd in de heerlijkheid van Zijn tegenwoordigheid te wonen.⁶⁴

‘Mag mijn met bloed gewassen ziel

---

⁶³ Vgl. Job 21:33

⁶⁴ Vgl. 1 Kor. 15:42

Gevonden worden in dat bevoorrechte gezelschap.’

Een voor een reizen mijn oude vrienden die ik vele jaren gekend en liefgehad heb, af naar de eeuwigheid. Ik ben er ten volle van overtuigd dat sommigen van hen nu in die gezegende toestand van ‘vrede, volmaakte vrede’ verkeren na al de pieken en dalen van het veelbewogen pad. Wat zijn hun beproevingen verschillend geweest – op het gebied van de voorzienigheid, hun familie, de kerk en zware en pijnlijke lichamelijke aandoeningen. Toch geloven we dat als ze het ons konden vertellen, ze zouden zeggen dat het tot eer van hun God was. ‘Hij heeft alles wel gedaan.’⁶⁵

Ik heb met enkelen van hen die door God geliefd zijn in een zoete verbintenis gewandeld en ik durf te hopen dat ik op een dag met hen herenigd zal worden en zal helpen om ‘rond de troon over vrije genade en stervende liefde te zingen.’ Hoe zoet heb ik bij tijden die 171ste hymne gevonden: ‘Voegt u bij allen die de naam van de Zaligmaker liefhebben!’ We hadden gehoopt om de predikant J.H. Gosden gisteravond in Uffington te horen. Maar hij voelde zich te slecht om te komen en daarom was predikant Styles – onze toekomstige dominee – zo vriendelijk om in zijn plaats te preken. Mijn verstand kan de grootheid, het gewicht van deze grote stap nauwelijks bevatten. We proberen de lieve man dagelijks op te dragen aan de genadetroon, maar o, wat zijn mijn armen zwak! Mocht de lieve Heere voorbijzien aan onze armoede en ons allemaal een nederige, verslagen geest geven die voor Hem beeft in oprechtheid en waarheid. Mocht Hij ons als kleine kerk bij elke stap leiden en ons leren om als kleine kinderen te wandelen en om volledig van Hem afhankelijk te zijn en niet toelaten dat we grote dingen voor onszelf zouden zoeken.

‘Laat Christus de eerste zijn,
Laat Christus de laatste zijn
En laat Christus alles en in allen zijn.’

We willen in liefde en eenheid met elkaar wandelen zoals het de belijdende volgelingen van Jezus betaamt. Hoe goed is die Heere. De eeuwige God is uw Toevlucht en van onder zijn de eeuwige armen, met zo’n overvloedige ondersteuning!⁶⁶ Hij houdt de wereld en alle dingen in stand, deze Rots, deze Toevlucht, deze Schuilplaats. O, mocht ik U de mijne noemen! In Hem zie ik alle heerlijkheid. Hij is het ene nodige voor tijd en eeuwigheid.

‘Mijn ziel, loof Hem dag aan dag.
Vertrouw erop dat Hij uw weg zal leiden.

---

⁶⁵ Mark. 7:37

⁶⁶ Vgl. Deut. 33:27

Geef Hem uw arme, zondige hart.
En verlaat, verlaat Hem nooit.'

Augustus 1956